

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

ФД 19-57/14-04-21

УТВЪРДИЛ:

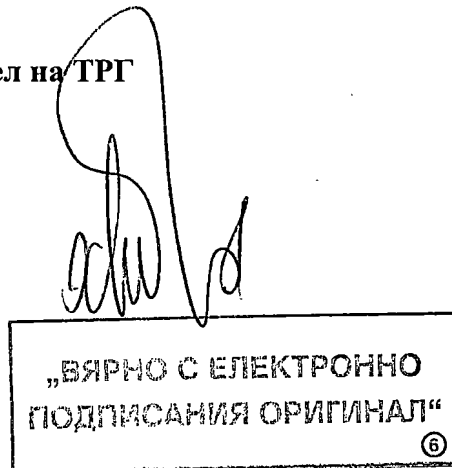
д-р Лозана Василева

заместник-министър и заместник-председател на ТРГ

14.4.2021 г.

X

Signed by: Lozana Ilieva Vasileva

ДЕСЕТО ЗАСЕДАНИЕ

на

Тематичната работна група за разработване на Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за програмния период 2021 – 2027 г. проведено дистанционно чрез видеоконферентна връзка

CISCO WEBEX

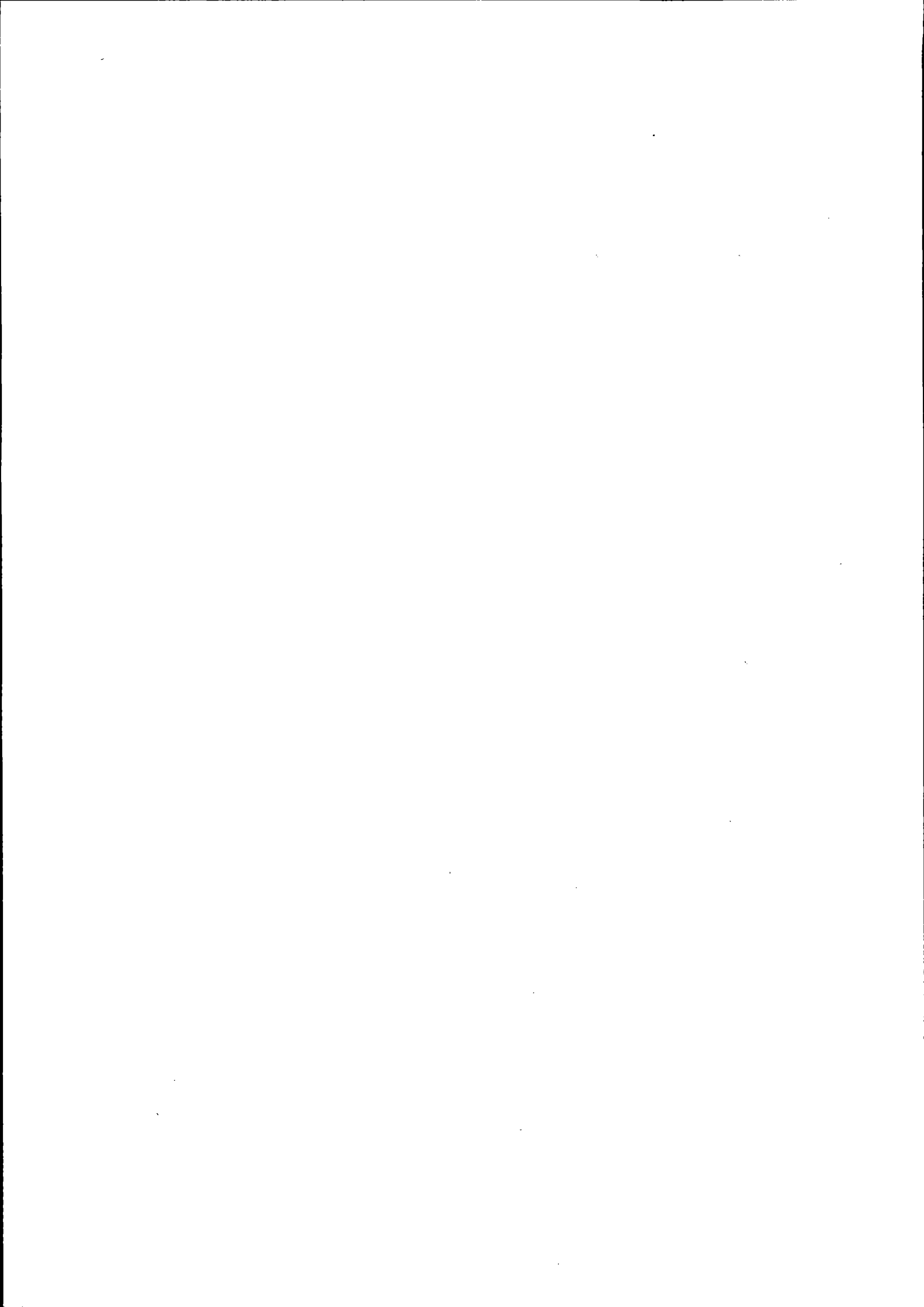
29 януари 2021 г.

Заседанието на Тематичната работна група започна 9.45 часа и бе открито и ръководено от г-жа Лозана Василева – заместник министър на земеделието, храните и горите.

ГЕОРГИ ИЛЪОВ: Добре дошли на Десетото заседание на Тематичната работна група за развитие на земеделието и селските райони, както знаете по процедура започваме с кворума, след това ще дадем думата на госпожа Лозана Василева, която ще води останалата част от Тематичната работна група.

Соня Микова - ЦКЗ - присъства, Атанас Атанасов – Министерски съвет, Георги Кръстев – Министерски съвет - присъства, на мястото на Лора Каменова – Министерски съвет, присъства Петър Матов, Бисер Радков – „Сертификационен одит на средствата от европейските земеделски фондове“, Маргарита Стоянова – ДФ „Земеделие“, Елена Иванова - МЗХГ, Георги Праматаров – МЗХГ, Стоян Котов - МЗХГ, Слави Кралев – МЗХГ - присъства, Петър Кировски – МЗХГ - присъства, Дора Ненова – МЗХГ - присъства, Ирина Лазарова – МЗХГ - присъства, Диана Атанасова – МЗХГ, Павлин Белчев – МЗХГ присъства заместник от дирекция „Политики по агрохранителната верига“, Мария Асенова – „Управление на държавни земеделски земи“ - МЗХГ, Силвия Георгиева – МЗХГ - присъства, Десислава Василева – „Анализ и стратегическо планиране“ МЗХГ - присъства, на мястото на Снежана Благоева присъства Аделина Стоянова, на мястото Мариета Нейкова - МЗХГ – присъства Полина Марина, Спас Тодоров – МЗХГ - присъства, Михаела Урманова - МЗХГ, Невена Петрова – Център за оценка на риска по хранителната верига към МЗХГ, Илияна Илиева - МИ, Иван Попов – ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, Далила Факирова –

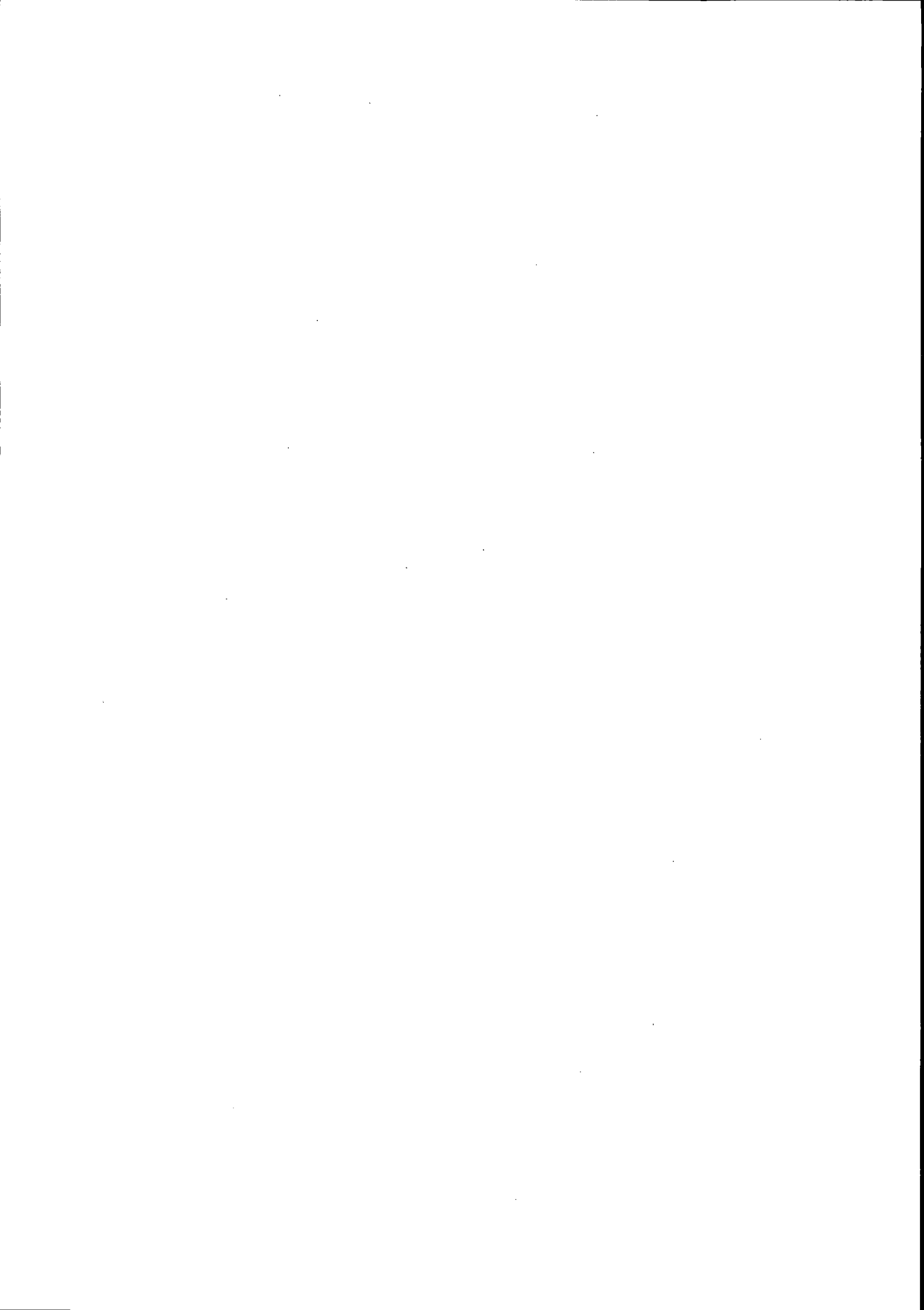
Оперативна програма „Околна среда“ МОСВ, Юлия Григорова – МОСВ, Димо Димов – МТИТС, на мястото на Ивайло Стоянов – МРРБ, Десислава Георгиева-Ушколова – МТСП, Весела Данева - „Държавни помощи и реален сектор“ - МФ, Христиана Грозданова - МВнР, Милена Маринова - МВР, Гергина Николова – НСИ - присъства, Петър Михайлов – Фонд мениджър на финансови инструменти в България - присъства, д-р Иво Атанасов – МЗ, Андреана Каишева – Министерство на туризма, Пламен Панов – Министерство на културата, Виктория Рачева Славкова – ММС, Методи Методиев – МФ, Мануела Милошева - МФ, доц. д-р Надежда Йонкова – Комисия за защита от дискриминация, Богдан Балашев – Агенция за хората с увреждания - присъства, Петя Колева – Агенция за социално подпомагане, д-р Ивелина Гецова – Регионален съвет за развитие на Северен централен район, Мирослав Петров – Регионален съвет за развитие на Северозападен район, Милена Недева – Регионален съвет за развитие на Североизточен район, Бисер Михайлов – Регионален съвет за развитие на Югозападен район, Недялко Славов – Регионален съвет за развитие на Южен централен район, Владимир Крумов – Регионален съвет за развитие на Югоизточен район, Георги Георгиев – Комисия по интеграция на хората с трайни увреждания, Соня Хорозова – НСОРБ - присъства, Димитър Иванов - БАН, Явор Гечев - АИКБ, на мястото на Мирослав Тончев, присъства Стефан Асенов - БСК и БАСЗ, Венцислав Върбанов – Конфедерация на работодателите и индустриалците в България, Любка Георгиева – КТ „Подкрепа“, Светла Василева – КНСБ - присъства, Сребрин Илиев - БТПП, Николай Николов – ССИ, д-р инж. Стилиан Баласопулов – Национална потребителна кооперация на слепите в България, Петър Велчев – Съюз на военноинвалидите и военнопострадалите в България, проф. д-р Христина Янчева – Аграрен университет, д-р Елена Тодоровска – Селскостопанска

академия, Емилия Георгиева – Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството, д-р инж. Любчо Тричков – Изпълнителна агенция по горите - присъства, инж. Бистра Павловска – Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, д-р инж. Любчо Тричков - Изпълнителна агенция по горите, Даниела Фърцова – Изпълнителна агенция по лозата и виното, Пенка Манева-Кънева – Българска агенция по безопасност на храните - присъства, Иванка Тодорова – Национална служба за съвети в земеделието, Петко Симеонов – Сдружение за биологично пчеларство, Рангел Матански – Заедно за личностно развитие, Ирина Матеева – Българско дружество за защита на птиците - присъства, Евгения Ачкаканова-Димитрова – Асоциация за развъждане на породата „Ил дьо Франс в България“, Боян Костадинов – МИГ „Брезово-Братя Даскалови“, Светлана Боянова – Институт за агростратегии и иновации - присъства, Емил Дърев – Българска асоциация на консултантите по европейски програми, Николай Колев – Съюз на Дунавските овощари - присъства, Лора Жебрил – „ВВФ-Световен фонд за дивата природа“ - присъства, инж. Тихомир Томанов – Асоциация общински гори, Жеко Жеков – Югоизточна тракийска регионална лозаро-винарска камара, Дима Стоянова – Сдружение за социална подкрепа и развитие и бизнес реализация на личността „Диона“, Камен Макавеев – „Асоциация Интегра“, Магърдич Хулиан – Национално сдружение на малките семейни ферми и преработватели и Илиас Сарнук – Национална асоциация на младите фермери в България.

Уважаеми госпожи и господа, след няколко минути ще проверим кворума и ще ви информираме.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Добро утрои от мен!

Благодаря Ви, че се отзовахте на поканата да проведем Десетото заседание на Тематичната работна група за разработване на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони.

Проверката на кворума показва, че от необходимите 43 присъстващи за кворум, присъстват 31 членове по заповедта, така че нямаме кворум. Въпреки това предлагам да продължим заседанието.

Има ли някой „против“?

Не виждам.

В момента, в който постигнем кворум ще ви информираме за това, като се случва малко по-късно се включват още представители и получаваме кворум.

Предлагам да започнем по изпратения ви дневен ред.

Днес ще разгледаме интервенцията за дигитализация на земеделските стопанства и Националната мрежа за Общата селскостопанска политика и Системата за знания и иновации в селското стопанство.

Започваме с точка втора от дневния ред.

Точка 2

Представяне на проект на интервенции, финансирани от ЕФРСР:

- **Инвестиции в дигитализация на земеделски стопанства.**

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Започваме с първата интервенция финансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

Давам думата на господин Милен Кръстев за кратко представяне на интервенцията.

Заповядайте, господин Кръстев!

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Благодаря Ви, добро утро и от мен!

Озаглавили сме интервенцията „Инвестиции в дигитализация на земеделски стопанства“. Тя е разработена на основание чл. 64, буква „Г“ от регламента за Стратегическите планове, като адресира специфична цел 2 и по-конкретно в потребност 6 „Модернизация и внедряване на иновация и цифровизация в устойчиви стопанства“, „Насърчаване на връзките между производители и наука“ и „Създаване на условия за обмен на знания и иновации“.

Допустими кандидати по интервенцията са регистрирани земеделски стопани и признати групи и организации на производителите.

По аналогия с представената интервенция „Инвестиции в земеделски стопанства“ е предвиден минимален икономически размер на стопанството при индивидуални кандидати от 20 хиляди евро стандартен производствен обем, икономически размер. Тъй като в интервенционната логика е посочено, че подкрепата за този тип дейности, следва да е насочена към големи и добре капитализирани стопанства и средни стопанства, които са пазарно ориентирани. Поради тази причина като условие за допустимост към кандидатите е предвидено доказване на доход от земеделска дейност и минимум три години история като ЗП за индивидуални кандидати.

Кандидатстването по интервенцията ще е обвързано с бизнес план, показващ подобряване на дейността в следствие на внедряване на цифрови технологии в стопанството, тъй като цифровизацията сама по себе си не е самоцел.

Освен с цифровизация на производствения процес на селскостопански продукти е предвидено подпомагането да обхваща и процеса на цифровизация на подготовката на готовата продукция за

продажба в контекста на дигиталния маркетинг предвиден в интервенцията, като тук могат да се включат цифрови технологии, свързани с почистване, подготовка за съхранение, съхранение, сортиране, маркиране, опаковани и транспортиране на земеделски продукти не преработени земеделски продукти.

Допустимите дейности в интервенцията сме ги групирали в пет основни категории, които обхващат широк кръг от допустими за подпомагане разходи. Предвид многообразието на цифровите технологии, които могат да бъдат от полза за земеделските стопанства в сектор „Растениевъдство“ и „Животновъдство“ в рамките на интервенцията не са предвидени като допустими дейности свързани с извършване на строително-монтажни дейности.

Групирали сме допустимите разходи и дейности в следните категории:

Прилагане на прецизно земеделие. Роботизация на производствените процеси в стопанството. Използване на цифрови технологии подпомагащи вземането на решения в стопанствата. Дигитален маркетинг и прилагане на други цифрови технологии свързани с управлението на административните и производствени процеси в стопанството.

Предложението за финансови параметри по Интервенцията за инвестиции и дигитализация предвижда финансовата помощ да е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Минимален размер на разходите за един проект 15 хиляди евро и максимален размер на разходите за един проект и един кандидат за периода на прилагане на Стратегическия план в размер на 100 хиляди евро.

Предвижда се възможност за получаване на до 50 % авансово плащане от размера на одобрената финансова помощ.

Накратко това е предложената интервенция.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Заповядайте, за изказвания или предложения.

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ: Приветстваме приемането на отделна самостоятелна инвестиционна мярка с такъв бюджет. Смятаме, че тя е ключова предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства и с този таван от 100 хиляди евро смятаме, че ще има възможност на повече кандидати да участват по тази мярка.

Смятам, че мярката е направена добре и още един път приветстваме министерството за вземане на това решение.

Благодаря Ви.

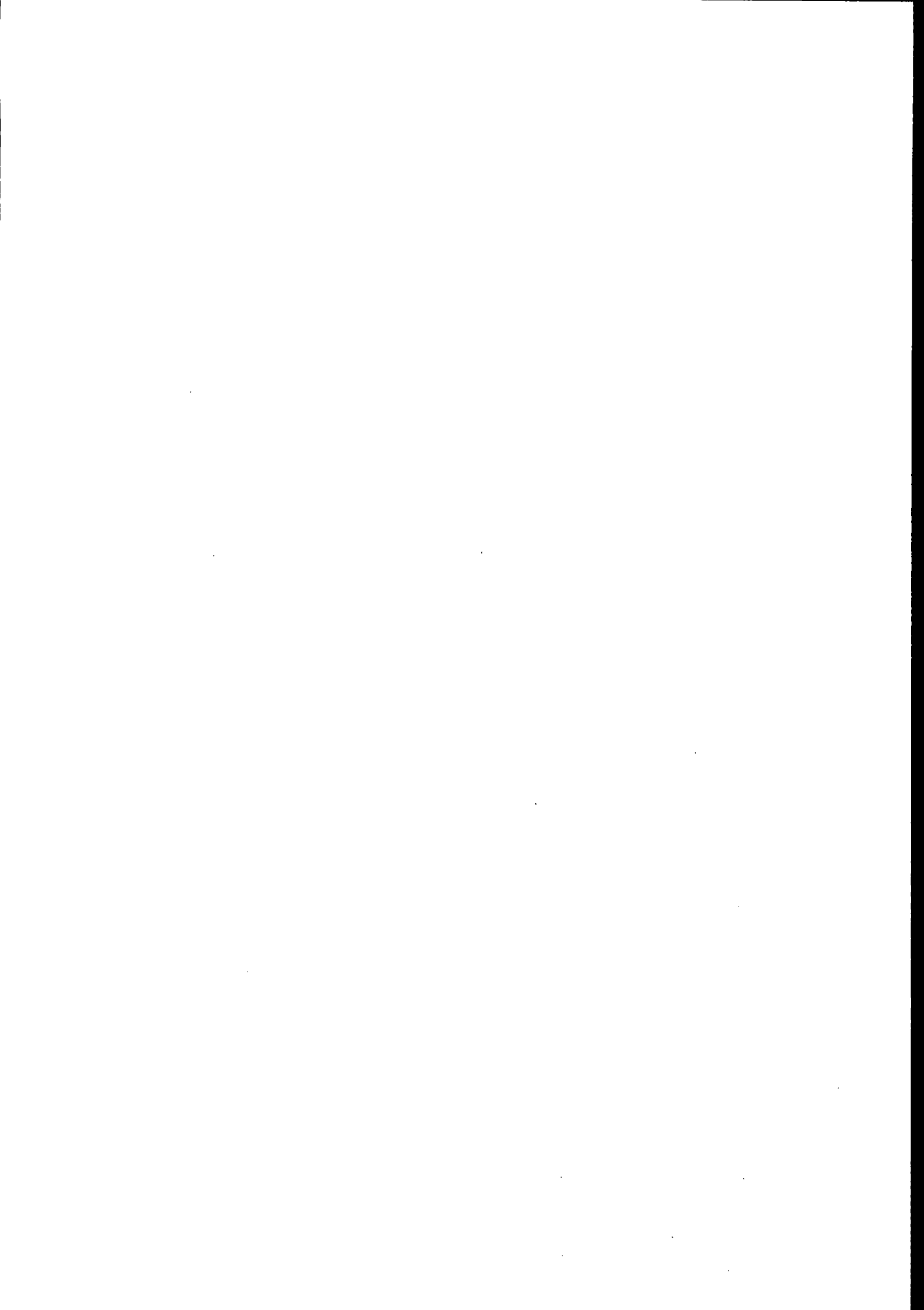
ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за изказаното становище.

Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Изпратих, както всички може би сте видели становището ни, но на първо място и аз приветствам такъв вид инвестицията и считам, че ако имаме точно фокусирана върху цифровизацията инвестиции ще получим по-голям резултат и крайната цел е земеделските стопанства да имат инструменти да решават проблеми и всички предизвикателства в едно земеделско стопанство.

Така, че категорично подкрепям тази инвестиция. Но все пак в становището съм повдигнала някои въпроси и единия е да възприемем цифровизация, естествено да бъдем като терминология еднакви и хората вече се объркаха коя дума какво означава.

Също така на няколко момента обръщам внимание, на видовете инвестиции, които са допустими като разходи. Предполагам, че това е

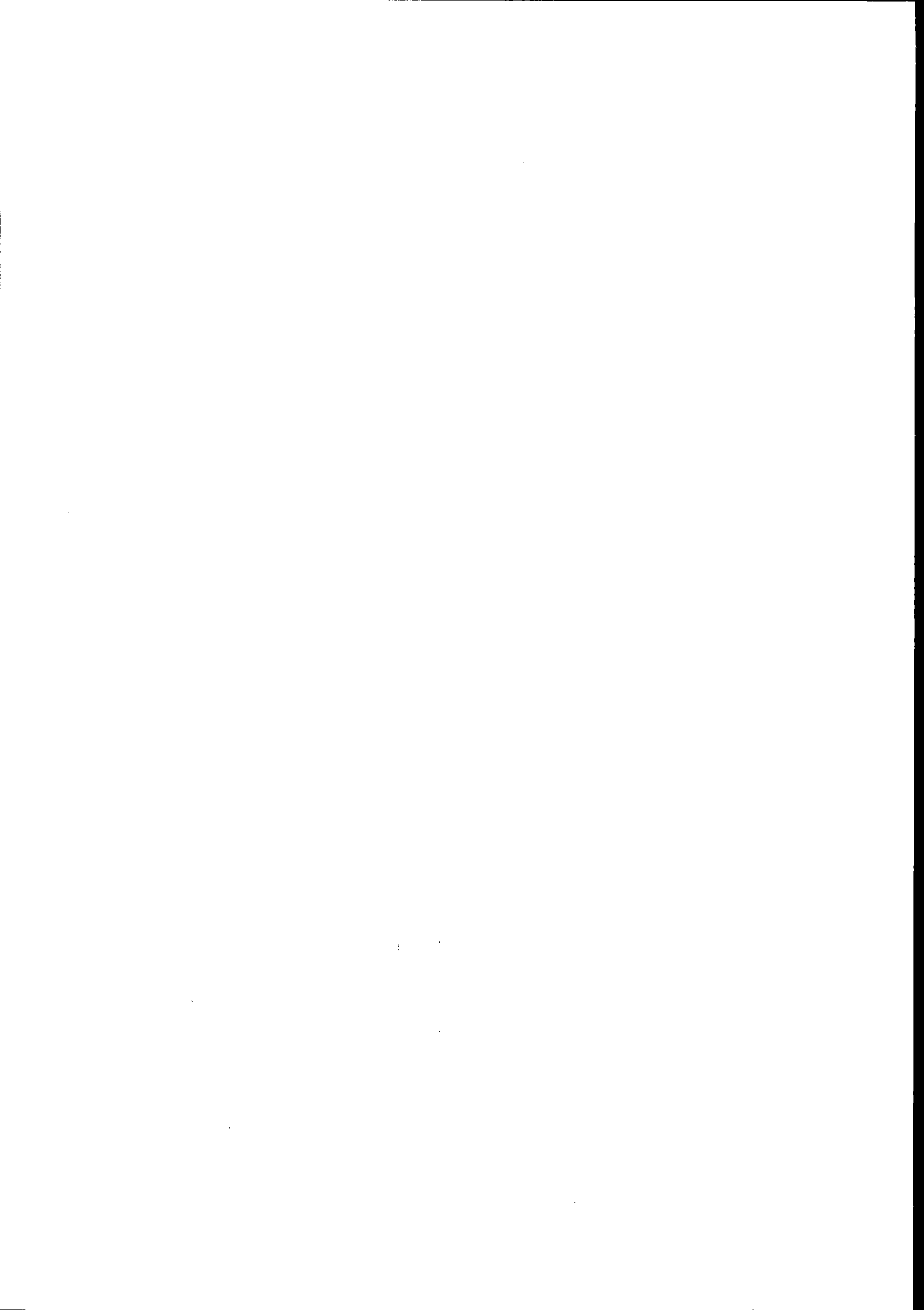

само примерен списък, защото ние няма от сега как да определим цифровите решения, които ще се предложат от страна на ИТ бизнеса. За това според мен, ако включваме други, последното за което господин Кръстев спомена „други технологии“ дали ще дава възможност за нещо, което не е изброено във видовете групи и разходи, както вие казвате, че са групирани и това е първият въпрос.

Вторият въпрос, обръщам внимание на Фарм ту форк стратегията, добре е да допишем, че инвестиции, които са свързани с постигане за цифрови говорим технологии, които са за постигане на целите на Фарм ту форк , биха моли хубаво е днес, ако искате да обсъдим да получават по-различен процент субсидиране да кажем, защото тази устойчивост, която ще търсим чрез цифровизация не е лек процес и земеделските стопани трябва да могат да си го позволят в крайна сметка. Намаляване на пестициди, на торове, разбира се някой ще каже, че са включени в прецизното земеделие, но все пак мисля, че може би е хубаво да имаме отделен стимул за земеделците за да гонят резултати по Фарм ту форк.

На трето място, до този момент не съм чула от Ваша страна и ще е хубаво днес да чуя, конкретни мотиви относно цифровите иновационни хъбове в земеделието, защо не се предлагат въпреки, че са написани в анализа? Въпреки, че това е тенденцията, която в тези дни се случва, дори вчера, а завчера на Министерския съвет се прие решение за цифровите иновационни хъбове, не мисля, че земеделието с нещо се отличава и не заслужава този достъп до иновации свързани с цифровите технологии в земеделските стопанства. Има такава възможност по документа на Комисията цифровите иновационни хъбове подобно на групи и организации производители да могат да бъдат допустими бенефициенти. Иска ми се да чуя вашата аргументация, аз моята съм я

дала много подробно още в предходни становища – защо не се включват, една разумна причина бих искала да чуя от ваша страна?

Тук не говорим, че задължително хъбовете ще кандидатстват и виждате ли трябва бюджет и т.н., тук говорим принципно защо не се допускат? Друг е въпросът, че може да обявите в конкретния пример въпросните хъбове да не са на първи прочит като бенефициенти, просто искам да разбера логиката, защото не ми е ясна.

В общи линии това са основните горе долу мои коментари.

Благодаря.

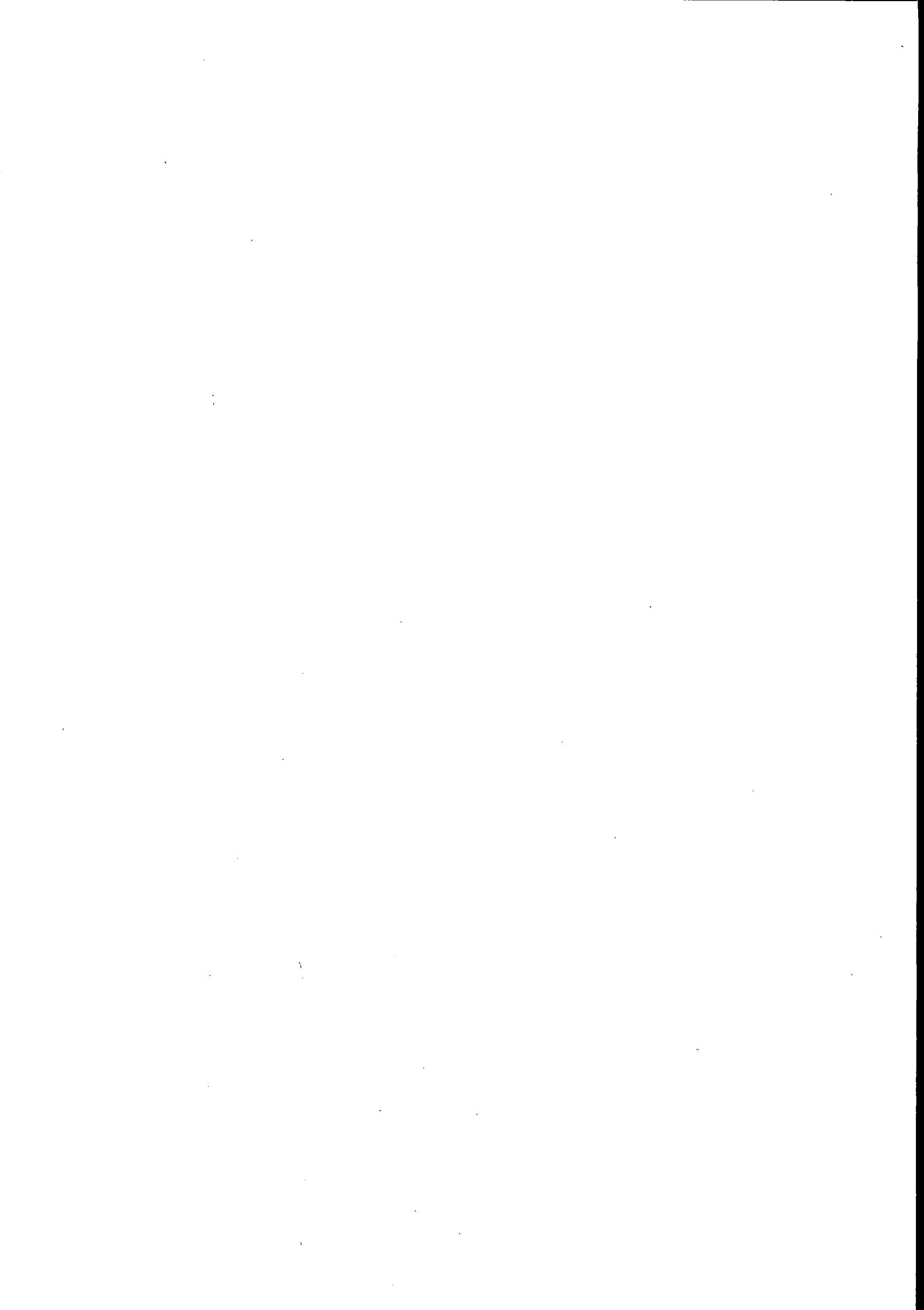
ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, господин Петков!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Добро утро!

И аз също искам да благодаря за доброто представяне на тази програма. Тя наистина беше дългоочаквана защото дигитализацията в много страни вече е намерила своето място и се разширява. Но наистина като един скъп продукт имаме определена необходимост от средства за да я внедрим в България.

Подкрепям думите на говорещите преди мен и искам да разширя въпроса на госпожа Боянова, защото аз бях се подготвил за едно такова предложение, което е внесено и с нашите предложения.

Тези дигитални иновации във всичките им форми, които бяха изброени от министерството би било хубаво да бъдат обединявани в хъбове или в някаква национална платформа за да може, както земеделските производители, които нямат такива устройства да получават база данни защото аз бях дал един пример, как например с мрежа от метеорологични станции може да се състави една картина в реално време за прогноза и сигнализация например и тя да бъде в полза на голям брой. Например, прогноза и сигнализация на Македония съставена от 50 – 60 станции и всички земеделски производители овощари получават

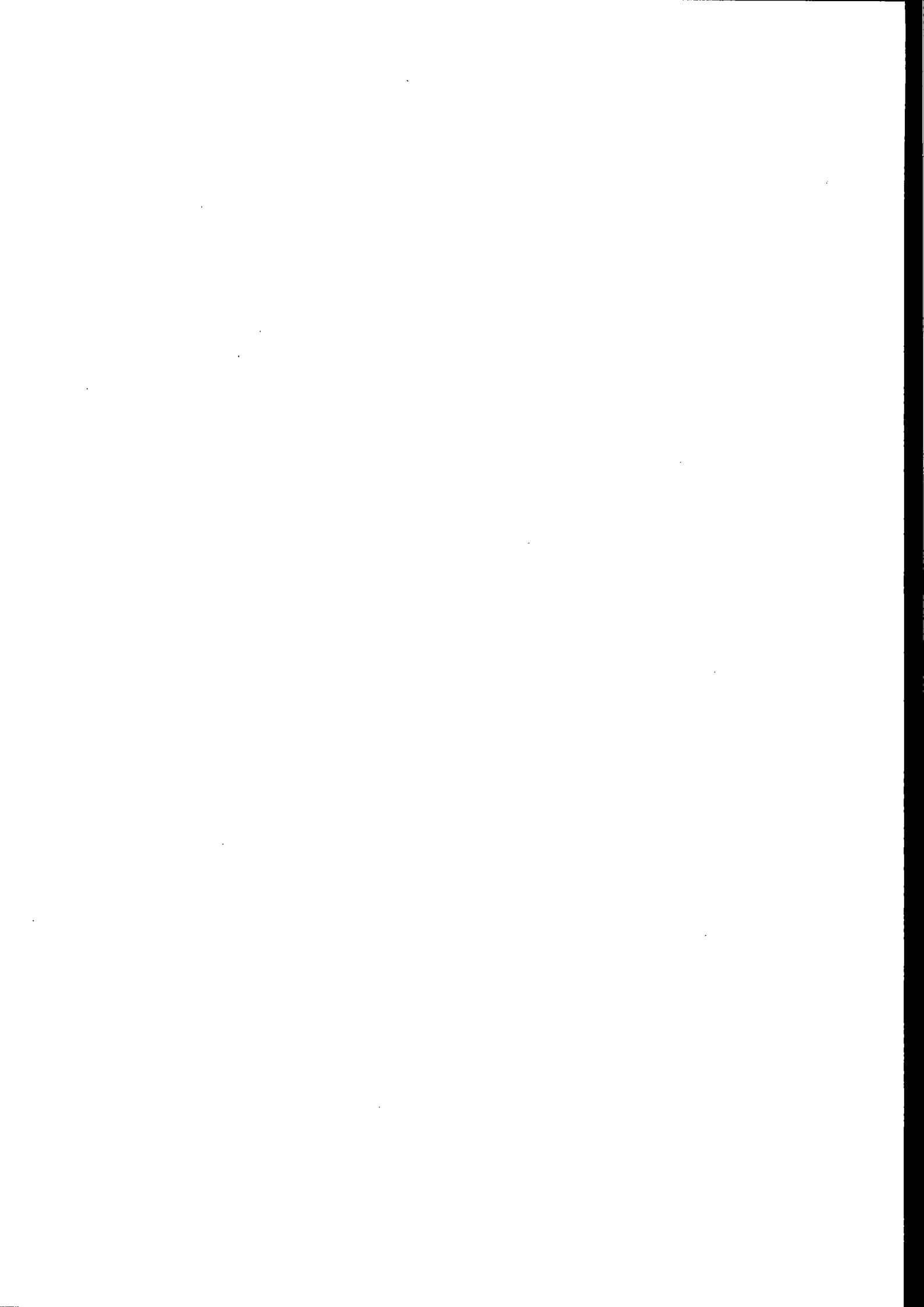
информация от тези станции въпреки, че няма собствени такива в техните стопанства. И това е по примера на хъбове или ако трябва по някакъв принцип и асоциациите да участват като такива центрове за обединяване на информация.

Мисля, че най-добри партньори в това отношение могат да бъдат държавните структури на Агенцията за безопасност на храните, ако трябва да се събира информация за прогноза и сигнализации, в животновъдството ако има нужда да се събират и в растениевъдството и това са база данни от много малки дигитални устройства, които измерват различни параметри да се събират, да се обобщават и да се прави една много важна информация, която може да послужи както на министерството, така и на всички земеделски производители в тяхната браншова ориентираност, които да са свързани с климат, с валежи, с прогнози, със сигнализация, с епизоотии и всички неща.

За това смятам, че трябва да се обърне внимание, да се насърчи събирането в такива групи или хъбове, или Министерството на земеделието да помисли в какви няколко платформи и към кои ведомства да бъдат те, като могат да бъдат и към Българската академия на науките, например информацията от метеорологичните станции, както казах и към Агенция за безопасност на храните.

Много ви моля този процес да оставя една трайна свързаност между всички тези устройства, защото това е бъдещето, защото така ще останат на парче и колкото и да е добър бюджетът не всички ще могат да си позволя да си купят такива дигитални устройства, но със съвременните дигитални системи всеки да си има в джоба смартфон той може да види информация в най-близкия район до него и да си направи съответните коректиращи действия, които са му нужни.

Благодаря.

Приветствие още веднъж за програмата. Смятам, че тя ще даде един сериозен тласък в развитието на българското земеделие.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Ще допълня господин Петков и това, което казва той да го доразвия, хъбовете точно това им е идеята, тъй като самите инвестиции, които правят земеделците те трябва да могат предварително да бъдат консултирани, защото не винаги това, което те искат да си вземат като цифрово решение може би е достатъчно добро за това, което искат да постигнат в стопанството. И точно хъбовете, би трябвало това е по принципа на хъбовете, да могат да консултират и например да вземат ... (няма чуваемост за протокола, поради прекъсване на връзката)... за да могат да ги ползват заедно и по този начин дори средствата за инвестициите няма да са в тежест на всеки земеделски стопанин отделно.

Поема се тежестта и се разпределя между повече земеделски стопани, да има повече ефективност на тези цифрови технологии.

От една страна точната технология, която му трябва на земеделския стопанин.

Второ, финансово разпределение на тежестта.

Така, че според мен хъбовете както са дефинирани в Програма „Цифрова Европа“ ние трябва максимално да се възползваме от това и за това са създадени.

Да не забравяме, че в хъбовете по принцип участва и науката, могат да се включи и държавната администрация, както каза господин Петков, БАБХ – защо не? Включват се старт ап, включват се земеделски стопани и това е идеята заедно да си говорим за да достигаме до общи решения в крайна сметка.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Госпожо Георгиева, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Здравейте на всички, благодаря за възможността да се включа в дискусията.

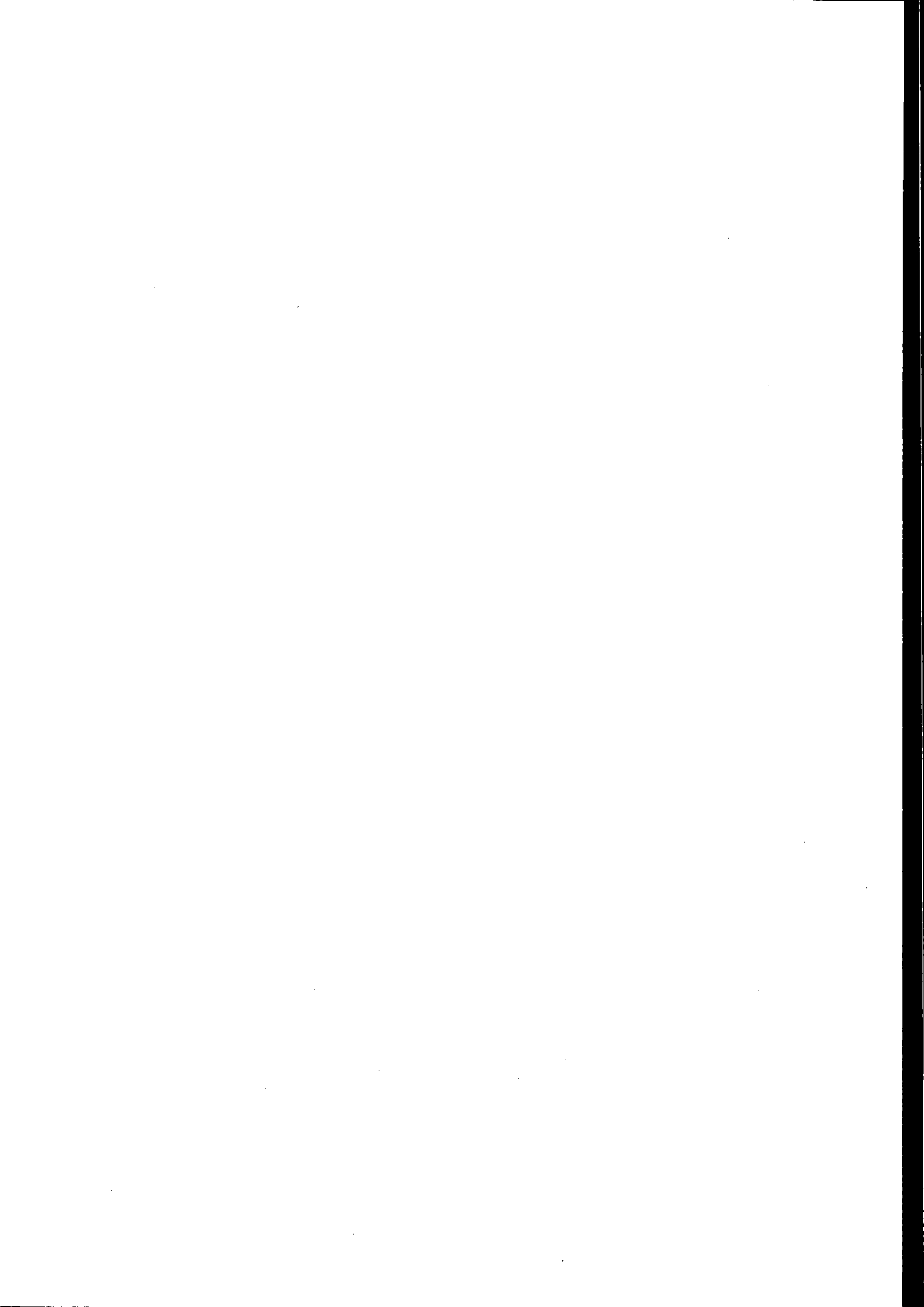
Убедена съм, че всеки един би приветствал такова предложение да има отделна интервенция за цифровизацията, така че безспорно е това.

Бих искала да взема отношение, едно от нещата спомена Светлана Боянова, в обосновката на самата интервенция действително и според мен, би следвало да се направи връзка логическа най-малко с целите, които се поставят дори в двете стратегии, някои в определена част се препокриват и от биоразнообразие и от Стратегията от фермата до трапезата.

Това от своя страна правейки тази връзка според мен, ще има много силен конкурентен интерес към тази мярка, дори без да знаем сега какъв ще е бюджетът, но ще има силен конкурентен интерес към нея и според мен, би следвало правейки логическа връзка в обосновката с двете стратегии да се изведе приоритет именно за такъв вид цифрови решения, които ще бъдат подкрепени и които наистина имат принос към индикаторите заложиени в тези стратегии, както са описани. Това е като коментар към обосновката.

Според мен, обосновката би било целесъобразно да се преразгледа в частта, в която се казва отделните сектори каква нужда имат. И тук искам да акцентирам на факта, че например в сектор „Плодове и зеленчуци“ сме написали, че е необходимо да се инвестират в машини за обработка и беритба. Такива автоматизирани да са процесите.

И тук ги ограничаваме действително само да оперативния процес.

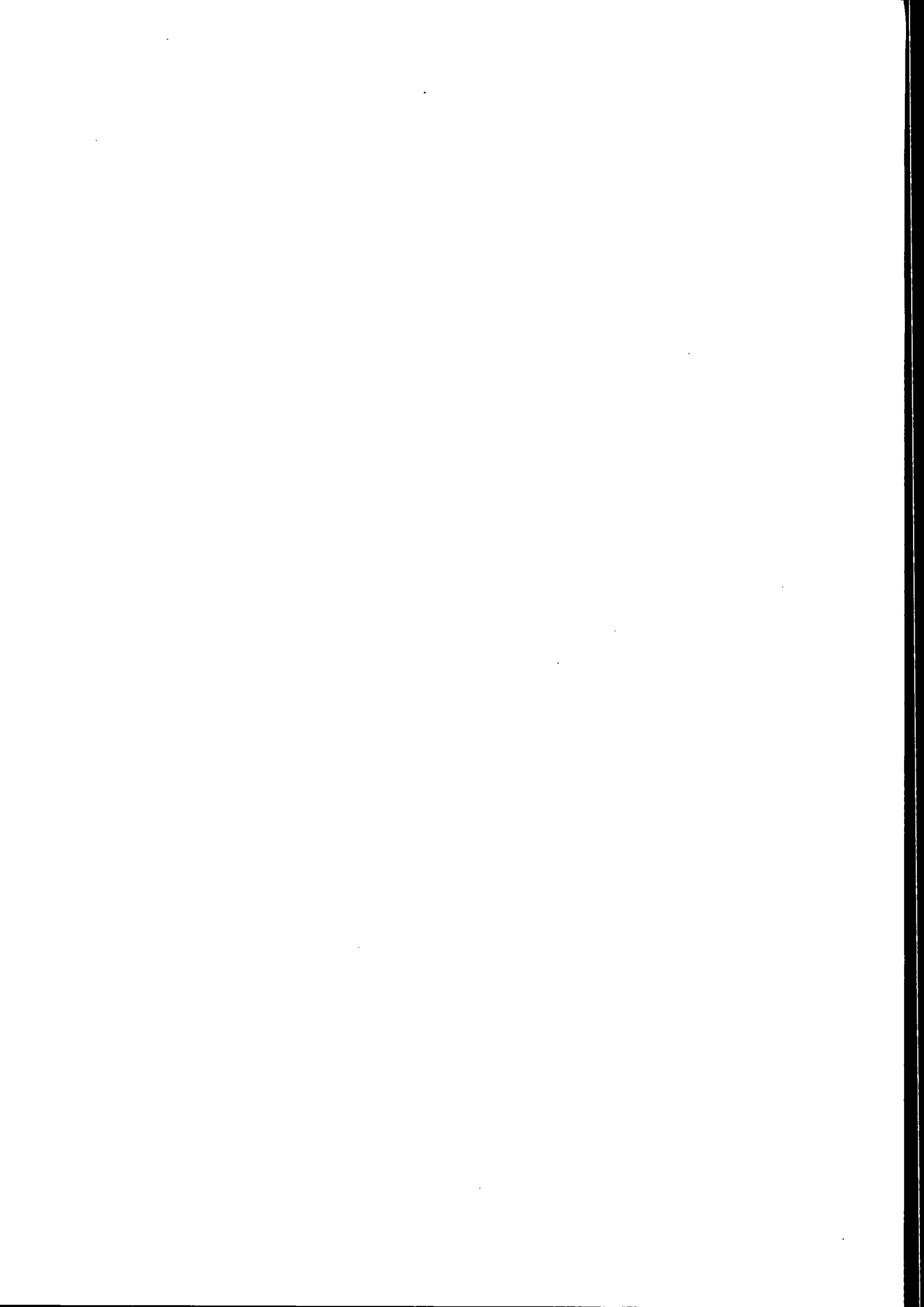
В обосновката доста е стеснително според мен и не е удачно да е по такъв начин, знаейки че именно при плодовете и зеленчуците там прецизното напояване, прецизното хранене, прецизното торене, знаете за всички датчици за 100 дни МТО данни и т.н., така че според мен посочвайки само едни роботизирани решения за прибиране на реколтата може би не е най-добрата пълна мотивация.

И другото, което е отново в аргументацията на интервенцията, според мен трябва да се използва действително тази терминология за цифрови решения и цифрови технологии, защото използваме модернизация или нова техника или модернизация на машинния парк, което ако искаме все пак да направим синергия и в някаква степен разграничения с чистата мярка за инвестиции, която е точно за модернизация и нови машини може би е добре да се прецизира от тази гледна точка.

Имам един въпрос към вас, който е по отношение на точка 3 – Условия за допустимост. Ако може да поясните какво стои зад условието за допустимост „Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва да са свързани с цифровизация и дигитализация на производствен процес на селскостопански продукти включени в приложение № 1 на Договора за функциониране“.

Ако може да поясните какво означава това?

И тук въпросът ми е от гледна точка на контекста ако аз съм едно животновъдно стопанство и кандидатствам за някакви цифрови решения или роботизация в частта на стопанството ми, която касае отпадни води или измерване на емисии на амоняк, за да предприема някакви други решения или за оросяване в хранително-вкусовия сектор за други, но говорим за едно стопанство или преработвателно предприятие и в тази връзка ми е въпросът.

И другото, което отново в тази точка 3 бих искала да посоча. Прави ми впечатление, че продуктът от подкрепените инвестиции ще следва да бъде споделян с електронната информационна система в земеделието. Много се радвам, че виждам това, като предложение го бях посочила при по-ранните дискусии, но доколкото нямаме такава електронна информационна система в земеделието и тук и към условията по допустимост кандидатите според мен би следвало да се обмисли като идея дали към условията за допустимост трябва да стои на този етап или след като имаме някаква по-голяма яснота за тази електронна информационна система тогава категорично да е включено в частта с условията за допустимост.

Това са ми въпросите.

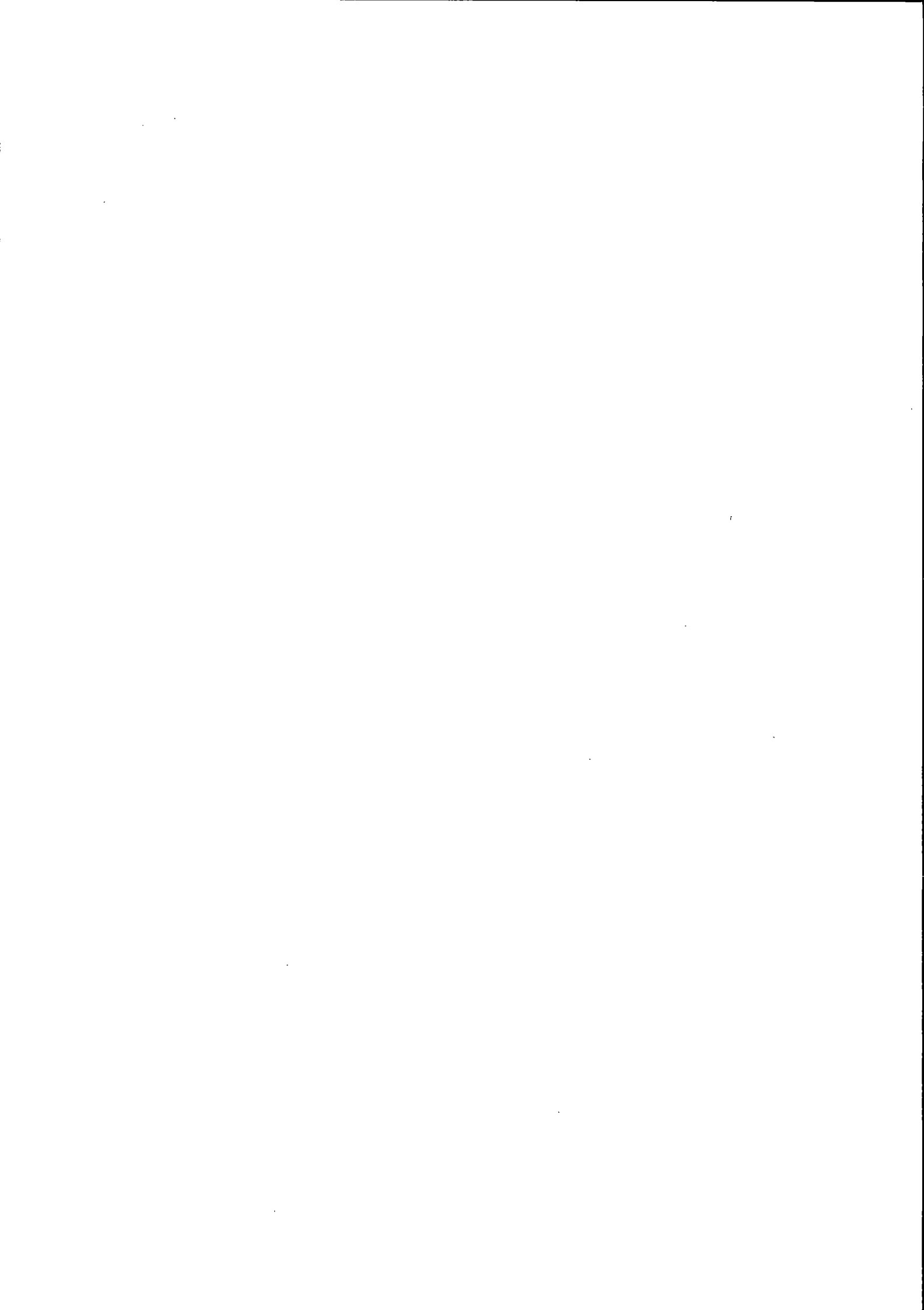
ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Ако може нещо да поясня, понеже се реферираше към обосновката. Виждам, че тя е взета от Стратегията за цифровизация и понеже ние от института писахме тази стратегия като проект, първо е написано като за стратегия, а не като за мярка и за това може би изглежда непълно и там беше наистина описано само примерно. Това не са всички възможности.

Така, че може би не е достатъчно изцяло да се вземе като обосновка единствено и само това, което е в стратегията и може би е редно наистина да се допълни, но така или иначе тази обосновка дори и примерна според мен е достатъчна. Важно е вътре да не ограничаваме видовете разходи, а по-скоро видовете дейности, които биха могли да бъдат подкрепени.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, господин Колев!

НИКОЛАЙ КОЛЕВ: Напълно подкрепям госпожа Боянова и госпожа Георгиева във връзка с изброените допустими разходи тъй като

наистина някои неща са пропуснати. Това е в крайна сметка мярка, която ще действа в седемгодишен период.

Технологиите толкова бързо се развиват, че в момента ние не си представяме какви роботизирани решения и какви прецизни решения ще излезнат в рамките на този седемгодишен период така, че ако сега заложим някакви определени мерки и дейности в един момент може да се окаже, че дори не са достатъчни и не обхващат всичко напълно.

Смятам, че трябва това нещо да се остави като отворен въпрос или по някакъв начин да може да се допълва през годините на осъществяване и работа на мярката.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Ако съм разбрал правилно в частта „Прецизност в земеделие“ трябва да влезнат дигиталните системи за управление на напояване, на торене, на GPS координация на техниката. Това така ли е или не е така? Ако не е така трябва да бъде изрично отбелязано, че цифровизацията на дигитализацията на системите за управление на напояването, прогнозата и сигнализацията са елемент от тази програма, ако трябва изрично да се изброи. Но ако са в „Прецизност в земеделие“ смятаме, че това трябва да е там и не трябва да има ограничения, защото в нашето предложение беше дадено точно това, че когато се използва дигитално управление на напояването и торенето тогава се постигат целите на Европейския съюз за намаляване с 50 % на използването на препарати за растителна защита. Намалява се използването с 30 % на торове и ако това е направено само за преки инвестиции в прибиране на реколтата, а другите ги няма трябва да бъдат включени задължително.

Роботите, които са описани малко повърхностно за прибиране на реколтата те изобщо нямат да влезнат в тази рамка от 100 хиляди евро, защото например един робот за бране на ягоди струва 800 хиляди.

Така, че ние смятахме, че в тази програма говорим за дигитализация на процесите на управление, а не за работи, защото например има и доилни работи, като единия струва също в рамките на 200 – 300 хиляди евро, доилен робот например за 15 крави, което дигитално е програмиран да им разпознава вимето, да им слага апарата, да ги маха, но мисля, че това не е точно целта на тази програма, а именно за управление на процесите, които са свързани с цялостната дейност във всички сфери на селското стопанство и не трябва да ги ограничаваме и да ги пропускаме.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Не мисля, че тук имаме предвид само управление. Тук говорим за цифрови технологии в едно земеделско стопанство. Ако е животновъдно и му трябва робот, ние трябва да помислим дали да остане 100 хиляди евро, ако искаме да подпомогнем животновъдите. Защото някои ще вземат цензори, а други работи, но ние не знаем кой от какво има нужда и според мен тук трябва да се направи нещо като прайс лист, колко струват едни такива услуги обикновено към земеделските стопани и да се направи някаква осреднена стойност. Естествено, той ако иска нещо по-скъпо сам ще трябва да си го купи, но поне за някаква част ще му се подпомогне на човека.

И когато говорим за технологии мисля, че трябва да дадем много широко поле, защото както всички знаете в момента акцента на Брюксел е арт инфишъл интелигънс ние тук въобще не сме го сложили, ако става въпрос, а той е приоритетен и изкуствения интелект, роботика, фотоника, дроне, сателитите. Знаете, че сега имаме възможност със

сателитните снимки да ползват нашите земеделски стопани, за да могат да си правят по кройка на стопанството информацията, която ги интересува, а да не говорим, че сега много се поощрява комбиниране на технологии. Сателит, автономни системи и т.н. и тук ние няма как да знаем за това според мен е много важно вратата да е максимално отворена, защото някой който иска с маркетинга например, както беше дадено на господин Кръстев, някой може да иска да започне блок чейн да прави, откъде да знам с група хора около себе си, естествено тук трябва много и намесата на държавата, но давам го за пример. Тоест ние не можем да ограничаваме хората, защото ние не знаем техните нужди и на всеки са различни нуждите.

Според мен, трябва да помислим за завишаване на размера и за отваряне на вида допустими разходи.

Благодаря.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Според нас, прецизно земеделие обединява всичко. Изказах се във връзка с въпроса на Николай Колев дали това е включено? Ако е включено е ОК, но ако не е, трябва да разширим смисъла на прецизно земеделие.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря

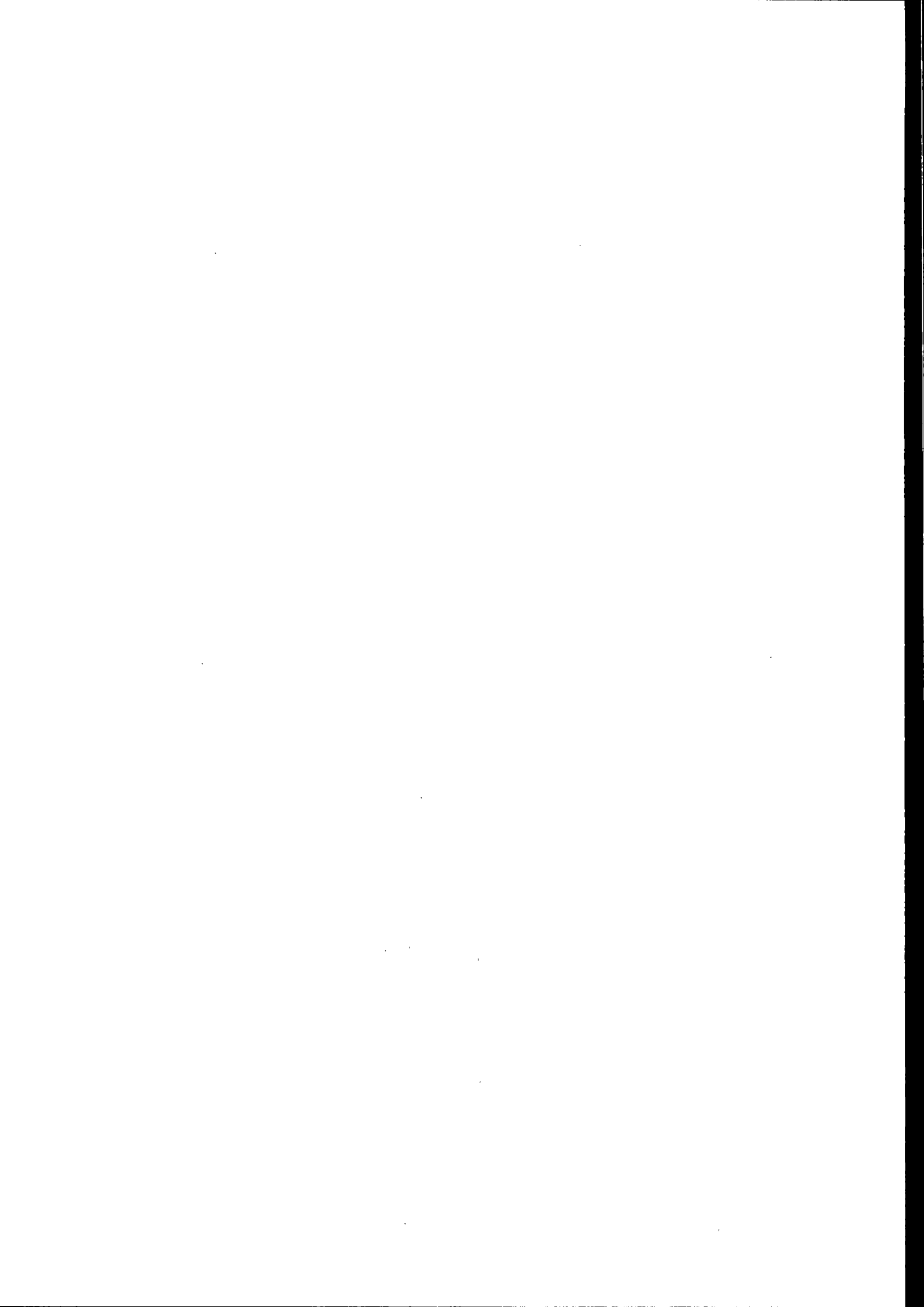
Ще дам думата на колегите в залата.

Господин Аспарухов, заповядайте!

АНТОН АСПАРУХОВ: Добър ден и от мен!

Ще се включа с кратък отговор на някои от първите зададени въпроси и по-конкретно на въпроса защо мярката е насочена към допустими бенефициенти основно земеделски стопани?

На първо място, анализа ни извежда нужда от внедряване на цифрови технологии в стопанствата основно и ни насочва по този начин към внедряването им в стопанствата.

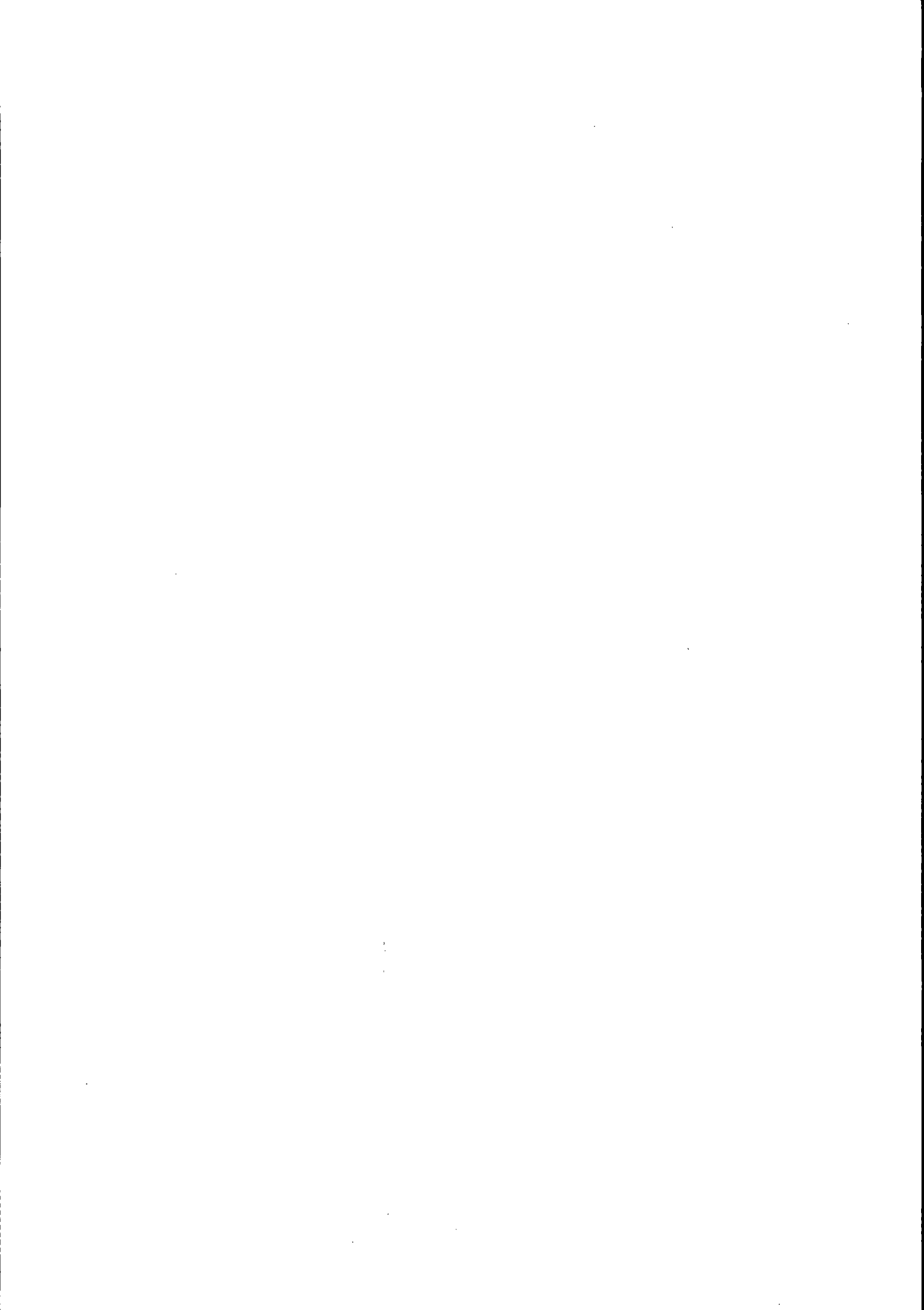
На второ място, самия индикатор R3 от Анекс № 1 към регламента също е свързан с брой на земеделски стопани, които внедряват цифрови технологии и прецизно земеделие, което също насочва към логиката на подобна интервенция към внедряване на дигитални технологии в земеделските стопанства и пряко в тях.

На трето място, може би идва това, че по отношение на демаркацията ни с една от новите програми, ако не се лъжа, защото имената са сменени „Наука и иновации“ се казва, в нея ще има подпомагане на хъбове и там би следвало да залегне и подпомагане на хъбове свързани със земеделие и по този начин по силата на демаркацията мисля, че не е изключен никой, като възможност за дигитализация.

Това е накратко по този въпрос.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Ако ми позволите не съм съгласна с това, което казвате защото тук отново крайния потребител на мярката ще бъдат земеделски стопани и това, че те ще са получили една добра консултация и вземане на решения какъв вид цифрова технология да се случи в тяхното стопанство с помощта на хъба, който ги взема за тях, вие пак като индикатор ще си кажете подкремени земеделци. Те не отиват в хъба. Хъбът нищо не притежава. Той не печели, той не е с такава цел. Крайният човек, който получава нещо конкретно и като пари и като всичко може да бъде само земеделския стопанин. Хъбът най-просто казано е брокер и той не е нещо, което вместо земеделския стопанин ще направи в стопанството му.

На второ място, такава демаркация няма, просто това е към Министерството на икономиката, а не е към науката. Цифровите и иновационни хъбове са към Министерството на икономиката и там възможността за съфинансиране по ПРСР е абсолютно резонна по линия

на документа Юръпиън диджитъл иновейшън хъбс, абсолютно е допустимо и за това, след като го каза и Комисията, че е допустимо по мярката за инвестиции и по мярата сътрудничество, която е за иновативните групи, означава че е премислено още на ниво Европейски съюз включително и от правна гледна точка. Така, че такъв проблем изобщо няма, изобщо няма.

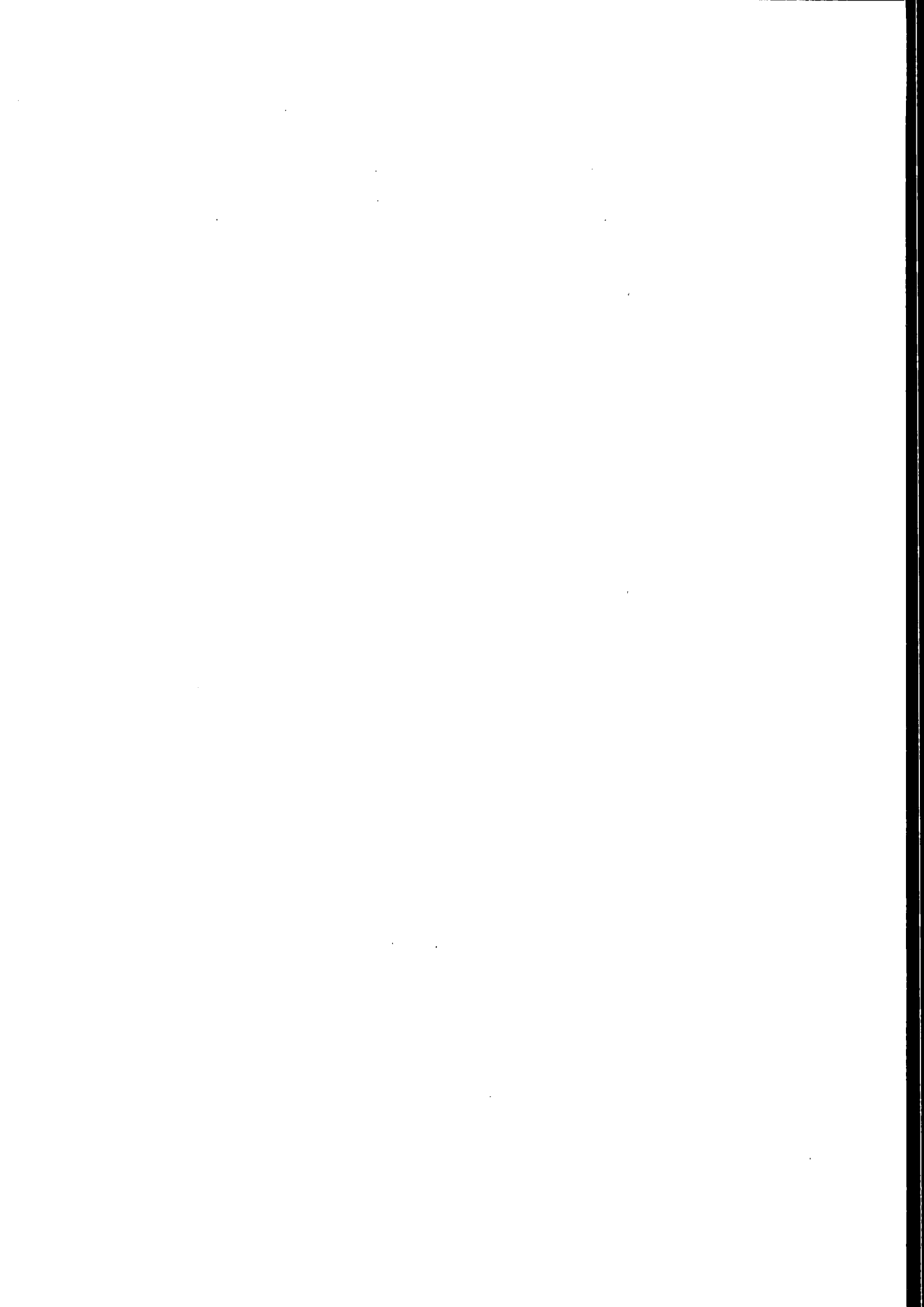
Просто не виждам каква е причината при нас това да не го искаме. Искаме да запазим едно и също нещо. Ние не искаме да пробваме нищо ново. Ние искаме да си имаме инвестициите в познатия вид и искаме да имаме оперативните групи в познатия вид, тоест вие нищо не искате да смените, дори да пробвате, да видите и да разчупите. Аз това виждам в цялата мярка и не, че държа на всяка цена хъба да се включи, не ме разбирайте погрешно, но вие дори сте го идентифицирали в анализа, какво означава в SWOT анализа като потребност? Аз и там се получих отговор, като организирахме дискусията за потребностите пак нямаше отговор на този въпрос.

Защо не искате хъбовете, това не мога да разбера?

Според мен, не виждате въобще смисъла от тези хъбове, и не е защото Боянова е направила хъб. Аз съм изобщо цялото това упражнение защото не е много лесно да движиш хъб, повярвайте ми, вече съм стартирала и знам какво е. И също не са леки изискванията, които Европейската комисия ще иска да се отчитат едни хъбове и пълна прозрачност.

Въпросът е защо нашите земеделски стопани да ги лишаваме от това дори като възможност? Който иска ще участва, ако иска няма да участва, ако иска ще мине през хъб, а ако иска няма да мине през хъб.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Бих искал да взема отношение по другите коментари, които колегите направиха и по конкретно по обосновката.

Наистина в обосновката има още какво да се желае, биха могли да бъдат допълнени още текстове, но обръщам внимание, че все пак обосновката не е условие за допустимост, тоест параметрите по отношение на допустимостта на проектните предложния са посочени по-надолу.

Моля да не приемете посочените примери в обосновката като нещо, което ще получи приоритет или ще е единствен разход, който ще бъде допустим в рамките на отделните категории допустими дейности.

Във връзка с коментара на госпожа Георгиева по отношение на продуктите от приложение № 1, които ще бъдат обект на подпомагане за въвеждане на цифрови технологии, ако не се лъжа тя даде пример за кръгова икономика с отпадни води или оползотворяване на тор.

На практика това според мен, би било допустимо. Имайте предвид просто, че този текст е записан от гледна точка на това, че все пак тази интервенция ще бъде обвързана с бизнес план, който ще доказва устойчивост на земеделското стопанство. Ще показва реализиране на приходи от селскостопанска продукция включена в приложение № 1, тоест по какъв начин цифровизацията ще повлияе върху доходността на земеделското стопанство, което се възползва от интервенцията.

Започнахме да говорим вече за разходи. Умишлено ние в предложената интервенция не сме описали конкретни разходи, за да не изключим нещо, което би могло да бъде полезно за в бъдеще, както всички от участниците в срещата споменаха. Опитали сме се максимално да обхванем възможните дейности, които биха могли да бъдат обект на подпомагане за въвеждане на цифрови технологии, като все пак не получихме никакви конкретни предложения за доразширяване на текстовете в тази част, за да можем да ги дискутираме и за да доразширим проекта на текста. Същото се отнася и за интензитета на помощта.

Мисля, че само един коментар е постъпил по този въпрос и може би това е нещо, което бихме могли да дебатираме по-обстойно.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Точно по този въпрос иска да кажа няколко думи за интензитета и за размера на финансирането.

Бих искал две неща да се добавят и да се разгледат. По подобие на Програмата за инвестиции в първичната преработка бих предложил да няма таван на инвестицията, а да има таван на субсидията, защото например, както имаме 50 % интензитет и до 100 хиляди евро инвестиция, не може ли горната граница да е отворена, а субсидията да бъде фиксирана, както е при Програмата за инвестиции в първичната преработка. Там субсидията е до 110 хиляди лева, а горна граница няма и в това в случаите когато искаме да си закупим някакъв робот или машина, която може да е с 20, 30 хиляди евро по-скъпа отколкото е таванът на нашата инвестиция и дефакто ние няма да можем да го купим през тази програма. Но ако кажем, ние ще се възползваме от субсидията, която е на базата на 100 хиляди евро, а горницата ще си я платим от джоб, смятам че това ще бъде едно гъвкаво решение.

Второ, бих искал да се обърне внимание на чувствителните сектори, както много пъти досега сме ви предлагали и там интензитета на субсидията да бъде с 20 % по-висок от другите, защото наистина чувствителните сектори имат нужда от една много бърза и гъвкава инвестиция, имайки предвид доста затрудненото финансово положение и смятаме, че точно там помощта ще бъде много актуална.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Господин Караколев, заповядайте!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Благодаря ви, госпожо Василева!

В тази връзка по същия начин искам да направя следното предложение, наистина за чувствителните сектори като сектори, в които особено в животновъдството дигитализацията е толкова слабо разпространена и ще бъде нужна голяма мотивация на всички участници във веригата. Интензитетът да бъде с 20 % по-висок, за да може това да бъде един допълнителен стимул за повече участници и съответно с различни дигитализационни проекти.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Господин Караколев, тъй като прекъсна не чухме 20 % ли предлагате?

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Да, 20 % за чувствителните сектори.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: По-висок интензитет.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Да, по-висок интензитет.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за предложението. Нека да чуем и други мнения, заповядайте!

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Искам малко по отношение на обосновката смятам, че тази мярка и въвеждането на цифрови технологии се разглежда прекалено едностранчиво само в посока на повишаване на конкурентоспособността на стопанствата, въвеждане на нови технологии и т.н.

Смятам, че това е от голяма полза и за българската администрация и за всички служби и агенции към министерството, които събират информация.

За момента знаете какво е положението като ни питат колко пестициди сме използвали миналата година ние не знаем. Само си представете, че тези Дневници за растителна защита станат електронни и онлайн и с едно кликване ще знаем колко пестицидите ползваме в земеделието.

Мисля, че трябва да се добави и този елемент и всъщност прилагачият орган да осъзнае важността на тази мярка.

По отношение на едно друго предложение, което внесохме и писмено, това е за интензитета на помощта, когато става въпрос за инвестиции в технологии, които водят до намаляване използването на торове, пестициди и антибиотици. Знаете, че това е една от целите на стратегията, а ние много малко от досега разглежданите инвестиции имаме мерки, които да доведат до постигане на такива цели.

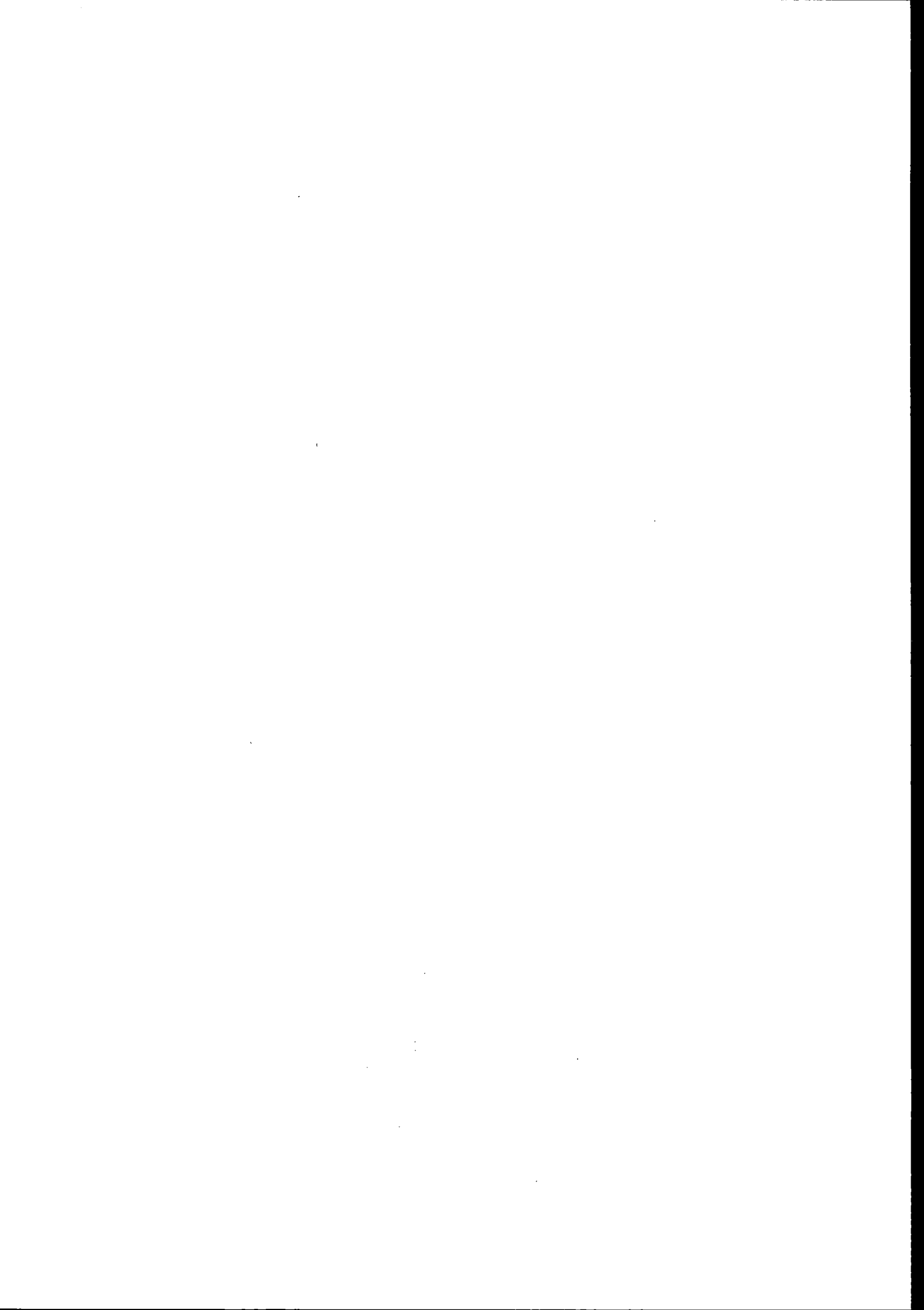
Така, че нашето предложение беше да се увеличи размерът на помощта, интензитета на помощта да е 85 % когато се докаже, че това са инвестиции в цифрови технологии, които биха довели до такъв ефект. А това може да стане и след доказване на ефекта например две години след завършване на инвестицията бенефициента да докаже, че използва например 20 % по-малко препарати за растителна защита и да кандидатства да му се върнат още 35 % от инвестицията. Това беше нашето предложение.

Благодаря.

АНТОН АСПАРУХОВ: Може ли да помоля във връзка с последното предложение от господин Апостолов за някакви идеи или предложения как точно да стане това доказване?

Идеята не е лоша, но ако измислим как да я приложим на практика ще е добре.

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Мисля, че това ще зависи изключително много от вида на инвестицията. Сега в момента се сещам за въвеждане на такива датчици, които са в началото на реда на овощната градина. Това съм го виждал още преди двадесет години, които отчитат риска от появата на гъбични болести да кажем при лозята и съответно изпращат на компютъра на фермера информация и той пръска

превантивно, тоест намалява до 30 % дори и повече използването на препарати за растителна защита и това също може да се докаже с дневниците, тоест ако в една година си ползвал например два тона препарати, а след две години след инвестицията ползваш половин тон, това означава, че ти си постигнал този екологичен ефект.

Тук всеки, който кандидатства за такава инвестиция, би трябвало да помисли как ще го докаже, защото тази информация, би трябвало да я има някъде официално и някой трябва да знае какви препарати се ползват, колко се купуват и т.н., това не трябва да е някаква химера или нещо обвито в мъгла.

Ние трябва да започнем да го отчитаме. Вие знаете много добре, че така не можем да останем и ние като държава да не знаем колко пестициди се използват годишно, а за да знаем колко е на държавно ниво трябва да знаем колко е на ниво стопанства.

И когато предният път обсъждахме тази тема, аз повдигнах въпроса за тези 4000 тона пестициди и много от колегите в работната група казаха: „Те може би толкова са купени, но дали са ползвани толкова, това не знаем“. Ако не са ползвани къде са? Държим ги в мазето, сипваме ги в реката или какво правим тези пестициди?

Има закон какво се прави с пестицидите. Не можеш да ги купиш и да ги държиш в къщи или в склада. Те имат срок на годност и след като изтече срока трябва да се върнат за унищожаване и т.н., тоест това е нещо, което плува обвито в мъгла години наред.

Хубаво колегите казаха и Симеон Караколев каза, чувствителни сектори, но не изобщо за чувствителни сектори да се приема тази ставка, а просто трябва да има някакво таргетиране и насочване на тези инвестиции в цифрови технологии, а не просто за това, че имаш 500 овце да ти се дадат пари да си купиш смартфон. Трябва целта да е ясна за

какво се дава и какви проекти се финансират например в животновъдството като чувствителен сектор.

Предният път някой каза: „Ние отказахме умните ушни марка“ каква цифровизация ще правим в земеделието, ако нямаме умни ушни марки, например това е минимумът?

Това е базата, на която трябва да се стъпи. Може би прекалено дълго стана.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, господин Матански!

Явно господин Матански има проблем.

Господин Костадинов, заповядайте!

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ: Благодаря Ви.

Виждам, че доста разводнихме темата. Господин Апостолов тръгна в посока препарати и употреба. Всичко, което е по дигитализацията и всички тези технологии спомагат за опазването на природата, въздуха и водата по абсолютно всички европейски цели, както и да ги погледнем са така. Ако той не знае, че има създаден проект за електронни дневници и всичко, което говори е на етап вече изпробване и т.н., просто няма смисъл.

Тук говорим за една мярка, в която да има възможност всеки производител да закупи което му е нужно и впоследствие да търсим обединяване в една електронна мрежа където да имаме тази информация. Това е първата стъпка, за някои хора ще бъде първата стъпка.

Така, че смятам, че мярката добре е разписана. По отношение на интензитета виждам 50 %, а според мен да не отиваме на 20 %, 30 % или на 50 % отгоре върху това.

Смятам, че едни 10 % са нормални за чувствителните сектори, както го правим навсякъде. Знаете да има едно разделение между т.нар. лоши големи и чувствителните сектори, това е.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Много благодаря за изказването.

Заповядайте, господин Матански!

РАНГЕЛ МАТАНСКИ: Искам да подкрепя колегите, които предложих по-висок интензитет за чувствителните сектори. Няма смисъл да влизам в оправдателен режим защо е необходимо.

Също така да обърнем внимание на групи и организации на производители като максимален размер на допустимите разходи за един проект, тъй като те обединяват няколко земеделци и според мен е редно да имат по-висок интензитет, по-висок размер на допустимите разходи или максимална стойност на проектите, ако минем по направеното предложение като вариант за финансиране на проекти, тоест да не търсим максимален размер на допустимите разходи на проект, а да търсим максимална субсидия, която може да бъде получена.

И също така не знам дали го коментирахме, ако се повтарям се извинявам, още при интервенцията за инвестициите, но изискването за групите и организациите на производителите като необходимо условие да имат приход от продажби на селскостопанска продукция, преработени селскостопански продукти или публична финансова помощ. При групите и организациите на производителите в сектор „Мляко“ там мярка 9 функционира на принципа, че те посредничат при реализацията на продукцията поради спецификата в договорните отношения в сектор „Мляко“ и не съм сигурен дали точно така разписан критерий за допустимост няма да ограничи тези организации и групи на

производители, които в момента функционират тъй като те не продават директно селскостопанския продукт, те реално посредничат при реализацията му и при сключване на договорите. Също публичната финансова помощ е от мярка 9 и не знам също дали би била отнесена към продажба на посочените продукти.

Просто трябва да се формулира този критерий за допустимост, така че да бъде съобразен със сектор „Мляко“.

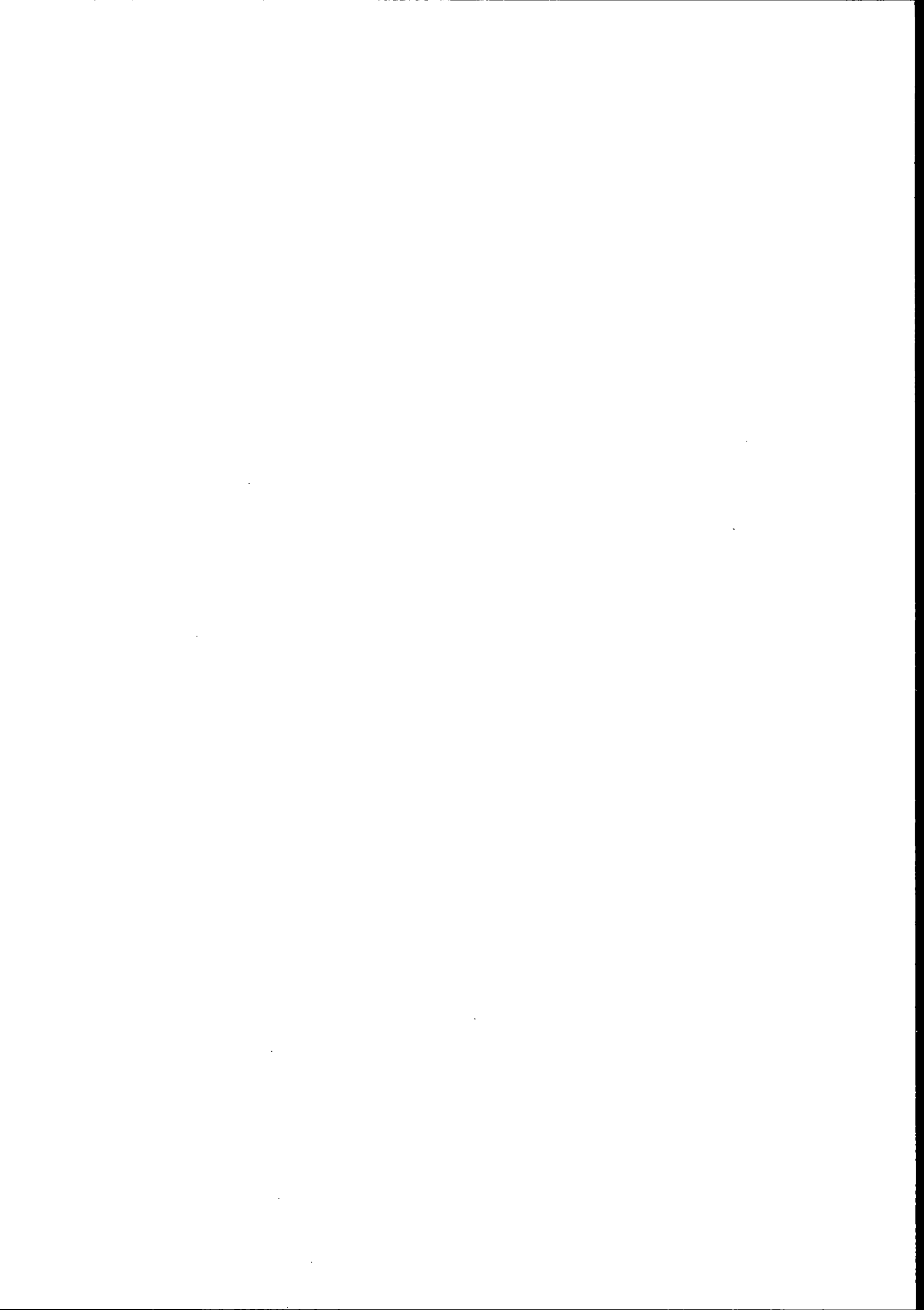
Благодаря.

МИЛЕН КРЪСЕВ: Благодаря за коментара господин Матански, ще го вземем предвид. Не сме имали това предвид, което сме записали в текста да изключваме, който и да е било от секторите, камо ли коопериране сред земеделски стопани, така че сектор „Мляко“ ще попадне в обхвата на допустимите за подпомагане групи и организации по интервенцията.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Може ли още един коментар да направя?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Обръщам внимание на това, което говорихте, както и господин Костадинов каза, по принцип е прав. По принцип е хубаво всеки да вземе каквото му трябва и след това да се направи единна система, само че тук говорим за формати и т.нар. интероперабилити, ако ти си в различен формат, а всяко едно стопанство е с различни технологии няма как да направим ако искаме и света да обърнем една система информационна, просто защото начина на събиране на данните е в зависимост от технологията, също е и при обработката не са еднакви и това е основен въпрос върху, който работи Европейския съюз в момента и се казва Интер операбилити, не знам как да го превода, тоест да има съвместимост на технологиите за да може

накрая като се извличат данните да имаме обосновано наистина аргументирано конкретно решение да кажем под форма на препоръка към земеделския стопанин и събиране на исторически данни да кажем за три години, казвам образно, в зависимост от технологията.

Така, че не трябва да оставяме всеки да прави каквото си прецени, че му е най-хубаво като цифрова технология, защото пак ще се разпилеем. Това е ролята и на хъбовете, които вие абсолютно не разбирате очевидно като същност, да не е хъбове, а някакво друго го кръстете както искате, или някакво друго звено все това, някой трябва да наблюдава цифровизацията да се получи на ниво държава като хората, а не индивидуално в стопанствата защото те няма да могат да си помагат взаимно по никакъв начин.

Освен това доколкото вече знаем има две системи, които са в министерството две големи поръчки имаше. Мисля, че едната СТЕМО я взеха, а другите не си спомням „Еко евро сенс“ ли как се казваше? Нали те имаха техническо задание, нали там трябваше да има спазени параметри?

Няма да е лошо да ни информирате какво става с тези поръчки и тези системи какви са и докъде са стигнали?

Там доколкото си спомням докато писахме стратегията трябваше да има досие на земеделския стопанин. За всеки стопанин в България на база на информацията, която се съдържа в ЕЛПИС, какво се случва, не разбирам дали другите регистри се включиха вътре на БАБХ, на сортоизпитване и апробация, на Изпълнителната агенция по селекция, за да знаем от държавно ниво какво се случва за да могат хората на ниво стопанство да знаят какво да правят?

Другото е за напояването. Ние ако нямаме на ниво държава напояването и електронния и вид какво да правят хората? Как да си

направят тези технологии за прецизното, ако говорим, че имат въобще достъп до водоем, но това е друга тема.

Така, че просто според мен, ние в момента не сме напълно подковани с информация за цифровизация на ниво държава, а камо ли да ги връзваме с информация от ниво стопанство, и както каза между другото Стоилко Апостолов, това е една от основните критики в препоръките на Европейската комисия по Фарм ту форк за България какво е написано: „Няма екшън план за пестицидите. Не се прилага. И няма адекватно отчитане“ така са го написали буквално едно към едно. Няма адекватно отчитане. И по този начин ние трябва нещо да направим по този въпрос.

Ще добавя само, че в ситен шрифт в приложението към препоръките какво е написано: „Информацията се продава като препарати за растителна защита в страните членки е конфиденциална информация“ за това и табличката стои празна. Тоест ние трябва да си подредим някак си къщичката. Същото е и за антимикробните вещества при животновъдството. Ние това също трябва да го отчитаме и въпроса е как да го отчитаме?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, госпожо Рангелова!

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Здравейте!

Бих искала да подкрепя казаното от колегите до момента в сектор „Животновъдство“ и по-специално и в месодайно направление.

Това, което и госпожа Боянова каза преди малко, някои от секторите първо, имаме голяма нужда от дигитализация, но на второ място не сме стигнали до едно обединено ниво, в което бихме могли сами да създадем необходимата система и да я приложим правилно.

От тази гледна точка, тези хъбове за които тя спомена и такъв тип подход би бил много полезен за сектори като месодайното говедовъдство, които са още на едно малко по-изостанало ниво и по отношение на обединение и по отношение на дигитализация.

Много би била полезна такъв тип система, специално за нас, тъй като вие знаете и сами виждате, че четирите системи, от които събираме информация в направление „Месодайно говедовъдство“ първо нямат ясни критерии и второ събират информация, която после не би могла да бъде съпоставена. Тоест ние трябва да вървим в една посока, в която заедно да изградим нуждата от информация и как тя да бъде събирана посредством тези съвременни методи и дигитализацията, която ще навлиза в сектора.

Това е, което исках да кажа.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Госпожо Георгиева, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря за думата.

Ще си позволя да направя един обективен коментар, като свързва цялата дискусия с проекта регламента, в който цифровизацията и дигитализацията е хоризонтален приоритет на ниво Стратегически план.

И тук много ми се иска да обостря вниманието към това, че всеки един сектор има нужда от тази цифровизация независимо в каква част на веригата, на входа или на изхода, самия процес, пазарната реализация както сте посочили и т.н.; вариантите са най-различни.

Но доколкото това е хоризонтален приоритет действително отново ще направя връзка с първия коментар по отношение на обосновката, действително би следвало тази интервенция да е обвързана с индикаторите, които ние така или иначе ще трябва да постигаме за в бъдеще и по двете стратегии. И ако върви някакво приоритизиране или

по-голяма тежест на подкрепата тя трябва да е свързана хоризонтално с тези общи цели, които цялото ни земеделие трябва да постига.

И действително тук към всички колеги съвсем обективно искам да насоча разговора – да, естествено, че всяко цифрово решение има ефект върху конкурентоспособността и устойчивостта на стопанството, от която нужда има всеки. Защото цифровизацията е хоризонтален приоритет.

И за мен разговорът тук трябва да има друга логика и да е сложена друга основа. Какво постигаме по отношение на тези общи цели, които са ни спуснати от европейско ниво за изпълнение на националния ни принос към общите цели?

Това е съществен коментар и се надявам колегите да се съобразят с него в предложенията си в дискусиите.

Второ, действително бих искала да получа отговор на коментара или вашия коментар в условията за допустимост по точка 3 където изрично се визира предоставянето на продуктите от тези инвестиции в система, която към момента не е известна или ако е известна да дадете малко повече информация.

Благодаря.

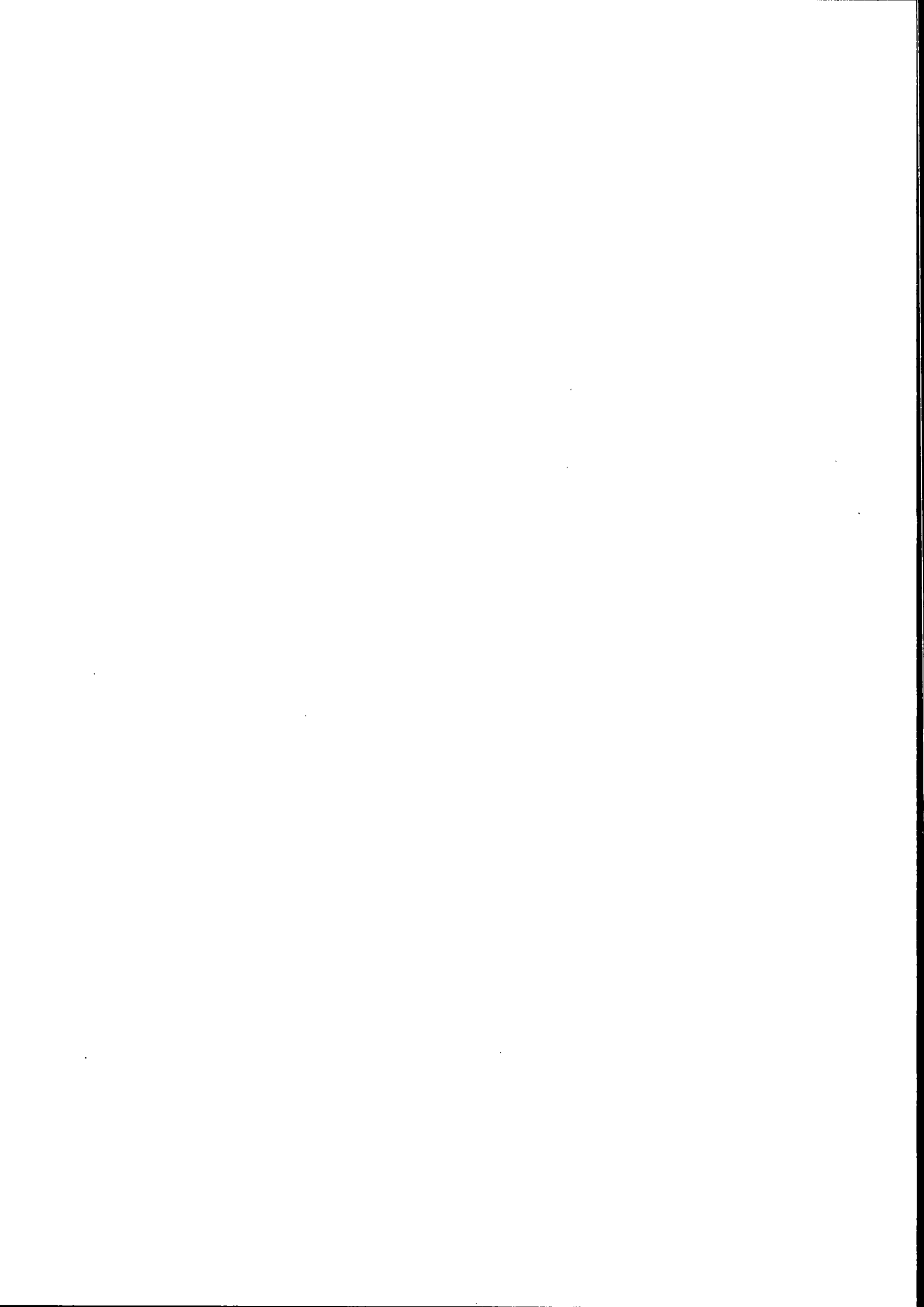
ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Господин Сарнук, заповядайте!

ИЛИАС САРНУК: Здравейте!

Бих искал да подкрепя колегите с изискването за по-висок интензитет за помощта за чувствителни сектори. Въпросът ми е по-скоро за единствената дума „млади фермери“, която успях да намеря в предложението като интервенция в момента е „млади IT специалисти, които да влезнат в сектора“.

Бихме ли дали някакъв приоритет на млади фермери като цяло, защото в крайна сметка ще разчитаме на тях за тази цифровизация. Те са

с новото мислене спрямо техните дядовци и т.н., средното поколение е в час до не малката степен.

Другото е 21 хиляди евро в СПО до голяма степен изключват стопанствата на млади фермери в момента, в смисъл на общия профил на млади фермери, в стопанство на млад фермер. Тук идваме до предната дискусия със СПО-то, последния вариант на таблицата как да се изчислява, за да може да стане ясно колко евентуално млади фермери биха могли да се възползват от тази интервенция?

Последното е, да отпадне таван на проекта, също съм съгласен, защото в крайна сметка не е нужно да ограничаваме фермерите до каква степен биха искали да инвестират в собственото си стопанство, и ако това би било ограничение да не могат да се възползват от мярката.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте!

АНТОН АСПАРУХОВ: Бих искал да добавя нещо по отношение на споменатите теми за създаване на Единна информационна система, която да създаде условия за проследяемост на препарати за растителна защита и употреба на антибиотици.

Такава система е предвидена в Плана за възстановяване и устойчивост. В общи линии в този План за възстановяване и устойчивост са предвидени инвестиции в дигитални технологии и системи, които би следвало да бъдат изградени в администрацията на такива Единни информационни системи. Там е предвидена такава система с такива функционалности, а именно изграждане на модул за употреба на препарати за растителна защита и торове чрез дигитализация на дневници за тяхната употреба и изграждане на информационно аналитичен модул за контрол на употреба на антимикробни препарати чрез определяне на съответни антимикробни средства, прагове и т.н.

Искам да кажа, че и там има предвидени такива инвестиции свързани с Единни информационни системи и дигитализацията.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Ако може да взема отношение за коментара за младите фермери. Да наистина в интервенционната логика са предвидени текстове, които предполагат предоставяне на приоритет за стопанства на млади фермери, като във връзка с коментара за минималния икономически размер на стопанство на младия фермер, бих искал да поясня, че поне подходът, който е бил досега не винаги обвързва младия фермер с кандидатстването за стартова подкрепа в рамките на мярка 112, 6.1 или новата инвестиция за стартова помощ.

Имаме и различни дефиниции, които са свързани най-вече с възрастта на управителя на земеделското стопанство. Икономическият размер е заложен във връзка с Интервенционната стратегия и насочеността към средни, големи и устойчиви земеделски стопанства, което споменах в началото на срещата.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Господин Петков, заповядайте!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Във връзка с контрола на препаратите за растителна защита. Това е много важен елемент и за това искам да подкрепя и господин Стоилко Апостолов, защото точно това беше нашата идея за обединяване на данните от метеорологичните станции, които създават прогноза и сигнализация. Изпращат я в Агенцията по безопасност на храните и например, една такава ситуация, в стопанството на господин Петков има ситуация за болести. Той трябва да покаже с какво и как е пръскал и какъв е ефектът след това. И тази база данни да бъде обобщена в реално време, защото това което каза представителя на министерството, че се прави допълнителна програма става така, че се правят две паралелни неща без да имат връзка, а е хубаво както навремето

Интернет е бил разработен само за военните да си правят техните връзки, а после е даден на всички и те си ползват всичко.

Смятаме, че ние трябва да имаме една глобална система, взаимосвързана, да има кръстосано съответствие и в бъдеще не да бъдат тайна какви препарати е използвала България защото както каза господин Стоилко Апостолов в едни времена на световен тероризъм и други неща може един земеделски производител да си кумулира препарати от първа група, да не ги използва и в един момент залпово да бъдат изсипани някъде, което да донесе тотални вреди.

За това, както се прилагат електронните рецепти в медицината, така да се прилагат и електронни рецепти и да се проследява всяка една партида от препарати къде отива, как се изразходва и къде се изхвърлят опаковките. Защото има една програма за борба с теления червей, която години наред използва препарати от първа група, за които никой не знае кой ги използва, как ги използва, как се дозират и къде се изхвърлят опаковките и за всичко това Агенцията по безопасност на храните си затваря очите, а българската държава плаща и ако сега попитаме къде са изхвърлени опаковките и как са дозирани тези препарати никой не може да каже нищо, а това са препарати от първа група и са най-опасните.

За това тази система за кръстосано съответствие и наблюдение на препарати и ветеринарно медицински средства трябва да бъде свързана с всички движения на тези средства от вноса или производството в България до изразходването на полето и изхвърляне на буницето или специална обработка на опаковките, както сме загрижени от полето до трапезата, така да бъде и обратното съответствие и точно тогава ще имаме писмени доказателства пред Европа и всяко едно стопанство за себе си, ако иска да отчете, че за някакъв период от време е намалило употребата са пестициди.

Двете програми трябва да се обединят.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: В тази връзка госпожо Христова ще се включите ли към дискусията?

ХРИСТОВА: Добър ден, доктор Василева, благодаря за възможността, но тъй като се засегнаха доста въпроси във връзка с това какво се случва в администрацията по отношение на цифровизацията.

Осъществяването на целта за подобряване степента на цифровизация не е въпрос само в инвестиции в земеделските стопанства. По тази причина Министерството на земеделието, храните и горите изпрати концепция към Министерския съвет по повод включването на проект за електронизация на системите в публичната администрация, с което да се създаде предпоставка за покриване и адресиране на целите на Зелената сделка.

В тази връзка концепцията в момента е включена в първи вариант на Националния план за възстановяване. Предстои комуникация с новия отдел в Европейската комисия, който ще се занимава с изпълнението на националните планове за възстановяване, след което ще се разгледат концепциите и ще протече комуникация за защита на този проект.

Като цяло проекта предвижда обединяване на системи и създаване на няколко модула.

Основната причина е, че настоящите системи, които имаме не всички си говорят за това е предвидена една нова дейност интерфейси, които да могат, това което и участниците споделиха, да могат да допринесат за това всички данни, с които разполагаме в различни регистри, една част от регистрите не са електронизирани и това е предвидено, да могат да си говорят и да се осъществи връзка и със

земеделските стопани за да се намали тази административна тежест от всички данни, които съществуват в различните регистри и системи.

По отношение на отделните модули акцента отново е Стратегията от фермата до трапезата. Първият модул обхваща именно дигитализация на дневниците за растителна защита. За това сме включили във фиша съответно насока или препратка към тази система независимо, че ще отнеме време тя да се изгради.

Разбира се, ако Европейската комисия одобри включването ѝ в Националния план за възстановяване, но ние считаме, че тя е важна част.

Вторият модул е по отношение на торове и антимикробни средства. Имаме проблем с продажбите на антимикробни средства. Така, че това е приет екшън план адресиращ антимикробната резистентност и той е в обща компетентност с Министерството на здравеопазването.

Имаме и предвиден модул за проследяване от фермата до трапезата и това, което господин Петков сподели за изграждането на мрежа за комуникация от полеви сензори, като една национална мрежа, която да осигурява данни за влагата на въздуха, количеството валежите и разбира се тази информация да се събира и да бъде достъпна до всички земеделски стопани с осигуряване на възможността ако те имат инициативата да закупуват или налични сензори и станции да могат да присъединяват данните, които те имат в общата система.

Така, че това са като цяло модули, които ще допринесат и ще създадат предпоставка при една добра степен и инициатива от земеделските стопани да се получи цялостен ефект.

Няма как да се адресира единствено към инвестиции в земеделски стопанства, за да получим цялостен ефект и да имаме данни и за употреба на препарати за растителна защита торове, антибиотици в сектор „Животновъдство“ трябва да има комплексен подход и в тази

връзка е изпратена тази концепция, като разбира се допълваща инициатива е мярката за цифровизация, чрез която да се постигне цялостен подход и да разполагаме с данни, които да ни показват къде сме реално, какво се случва и по какъв начин може да постигнем целите.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Много благодаря.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: По повод на това, което каза госпожа Христова и във връзка с коментара на господин Петков, бих искал да обърна внимание на участниците на условията за допустимост където е посочено, че бенефициентите по интервенцията участват с генерирани данни от приложените подкрепени цифрови технологии в Електронната информационна система.

Просто като допълнение на това, което беше споменато досега.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Господин Трифонов, заповядайте!

Ако господин Трифонов, не ни чува госпожа Матеева!

ИРИНА МАТЕЕВА: Благодаря ви много за дадената дума.

Просто искам да кажа, че подкрепям абсолютно това, което казаха господин Апостолов и господин Божидар Петков по отношение на препаратите за растителна защита.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Първо, бихме ли могли и ние да се запознаем с тази концепция, за която госпожа Христова говори, защото както съгласуваме интервенциите, толкова е важна и самата концепция? Тоест вие имате някакъв план, с който ние не сме запознати и за това нямаме първо пълната картина.

На второ място, не ми отговорихте на въпроса, тази поръчка, която е СЗ, проверява разработване на Интегрирана информационна система за пространствена и регистрови данни за изпълнение функциите на МЗХГ за близо три милиона лева, част ли е от тази концепция, ще я надграждаме ли я, друга система ли е, защото там също има такива модули?

Не мога да разбера какво ново се предлага, ново ли е или замесващо, или допълващо, това което вече имаме казах две големи поръчки точно в това фокусирани?

И като прочете човек техническата спецификация на вече одобрена поръчка за 3 милиона лева смятам, че е редно да ни обясните каква е връзката с вашата концепция и за какво пак ще даваме пари?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Нека да фокусираме дискусията.

Първо, в момента сме на заседание на Тематична работна група, която разглежда интервенции към Стратегически план, тоест в този формат не е включено обсъждане на проекта за Плана за възстановяване, който е от съвсем друг източник на финансиране и бих искала да насоча дискусията към така предложения фиш на мярката и да съсредоточим Вашите предложения относно параметрите на мярката.

Господин Трифонов, ще се включите ли?

Други, изказвания или предложения?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Доктор Василева, това което казвате не е сериозно те са обвързани нещата – какво означава, че сме на инвестиции в стопанствата?

Не ни обяснява, това че се е изказала означава ли, че го е обяснила, нали това е допълнителен въпрос иначе ние можем да

предложим и други неща, ако знаем какво има в тази концепция във връзка с интервенцията в стопанствата?

Двете неща са обвързани, някои неща ние не ги знаем очевидно, как да бъдем по-продуктивни и да помогнем в писането.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Имаше обществено обсъждане на този План за възстановяване. Ако вие не сте участвала в него.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: На концепцията е нямало. На стратегическия съм участвала и съм писала, но за концепцията, за която в момента говорите такава публична концепция няма.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Тази концепция не е на дневен ред на днешното заседание.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Точно с това не съм съгласна.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, за други предложения.

Господин Петков, заповядайте!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Съвсем кратко е това, което говорихме по-рано за тези QR кодове, смятам че дигитализацията в стопанствата трябва да започне още от техния вход. Така, че с помощта на подобен QR код да бъде обозначено всяко едно стопанство и той да бъде с възможност с новозакупените устройства и други неща да си следва стопанина или стопанството.

Това, което говорихме както за зелените картончета да бъдат в такъв формат, така и всички последващи функции на дигиталното управление да бъдат свързани с единен, отново говорим за единна система, защото наистина, както казаха колегите, ако сме малко като орел, рак и щука и имаме различни, но несъвместими системи, те просто ще загубят своята функционалност и ще бъдат пари в пясъка.

За това виждате отново бранша изпреварва и науката и министерството като ДП е готов да приложи различни технологии, а платформите за обединение все още не са готови, но смятам, че дискусиата днес ще даде един сериозен тласък да бъдат програмирани така нещата, че да бъдат съвместими и точно това беше едно от предложенията ми може би да се сложи като задължителен елемент всички устройства, които се купуват по тази програма да имат възможност за работа в група или с изкарване на база данни навън от устройствата.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Има ли други предложения по мярката, тъй като напредваме и с времето?

Предлагам да приключим дискусиата по така предложената интервенция.

Още веднъж ще разгледаме всички ваши предложения и както става ясно на следващи заседания ще ви представим актуализиран вариант на интервенцията.

Преминаваме към следващата точка 3 от дневния ред.

Точка 3

Представяне на елементи общи за няколко интервенции:

- **Национална мрежа за ОСП;**
- **Система за знания и иновации в селското стопанство.**

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Представяне на елементи общи за някои интервенции, а именно предлагаме да разгледаме Националната мрежа за Общата селскостопанска политика.

Госпожо Петрова, заповядайте, за кратко представяне.

НЕВЕНА ПЕТРОВА: Благодаря Ви.

Добър ден на всички, ще ви представя накратко текста на Националната мрежа по ОСП.

Във времето целите на Националната мрежа не са се променили. Те се надграждат в годините, но основните ни цели остават същите и те са: Повишаване ангажираността на заинтересованите страни в разработването на Стратегически план. Съдействие на администрацията при изпълнението на плана. Улесняване споделянето на информация и знания между партньорите. Насърчаване на иновациите. Подпомагане на капацитета за мониторинг и оценка. Допринасяне разпространението на резултатите от плановете.

Структурата на мрежата, която предлагаме засега е същата, тоест да има едно звено за управление на мрежата и 28 регионални звена, които ще са в 28 областни центъра на страната.

Новото, което мрежата понастоящем предлага е връзка със системата за знания и иновации в селското стопанство и конкретно да съдейства за споделянето на знания между участниците в тази система чрез информационно събития, публични събития, обмяна на добри практики. Членството на мрежата остава същото, то е отворено и не е формално. Основано е на доброволно сътрудничество.

Към момента членство за участие в мрежата все още могат да подават всички на Интернет страницата на мрежата.

Настоящото ни изпълнително звено за управление на мрежата ще функционира до втората половина на 2022 година. Досега

изпълнителите на мрежата са избирани или чрез обществена поръчка публично и прозрачно или изпълнител на звеното за управление на мрежата е бил Управляващият орган.

Това е накратко текста за Националната мрежа по ОСП.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Заповядайте за дискусия.

Има ли предложения?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Може ли аз, ако някой друг няма да се включи?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Според мен, може би трябваше първо да разгледаме Системата за знания и иновации, но няма значение, защото първоначалната стъпка е да имаме такава система, а след това да се прави в мрежа, да бъде включвана и да прави нещо мрежата.

Като цяло Националната мрежа за ОСП би трябвало да замести сегашната действаща Национална селска мрежа, която всъщност е фокусирана повече върху ПРСР и трябва да включи и директните плащания, тъй като Стратегическия план ще се разглежда и ще се прилага. Поради тази причина е много важно това звено, което ще се избира в следващия програмен период, тъй като отново ще бъде на принципа на обществена поръчка, би трябвало да има компетенциите за да имаме на практика действаща Национална мрежа за ОСП, която има много важно значение за връзката с Европейската мрежа за ОСП.

Според мен, още от сега давам заявка, когато се пише техническото задание много е важно наистина какви хора бихме искали да включим, защото според мен тук в звеното би могло да се помисли дали да не се възложи и още така да се напише в техническото задание да включва задължително и браншови организации, които имат съответните

компетенции и по директните, и по еко схемите, и по иновациите, и по мерките по ПРСР вече даже разбити, така че според мен, не е лошо да погледнем самата поръчка, която е много тежка за Европейска мрежа по ОСП, която беше публикувана миналата година и да взаимстваме. Това просто го давам като предложение и препоръка която отправям. Иначе като цяло, това което вие сте предложили е преписано от регламента като задачи и може би трябва да се поясни, че звеното все пак се избира или се възлага, защото така не става ясно от документа, това звено държавна администрация ли ще е, ще се възлага ли и т.н.? И може би един ред трябва да се включи тук задължително.

Подкрепям също да има 28 звена, но това е въпрос по-скоро на капацитет на хората, които работят, а не като брой на звената честно казано 28 и 3 могат да свършат много работа в зависимост от хората, които работят.

За това според мен трябва много добре да наблегнем на изискванията към тези, които ще управляват мрежата.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за предложението.

Има ли други предложения?

Заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Действително предложението ви за структура и изобщо за функциониране на бъдещата ОСП мрежа е подходящо. От личен опит мога да дам оценка спрямо сега какво се случва.

Това, с което мога да направя връзка с коментара на госпожа Боянова е, че от опита до момента, който имам няколко програмни периода, защото стартирането на мрежата започва доста преди първия програмен период още, действително така да бъде обявена процедурата,

за да няма прекъсване между едното звено, което ще приключи своята дейност и следващото звено, което ще поеме вече доста по-утежнената функция на националната ОСП мрежа.

Това по-скоро е като една препоръка, но аз разбирам защо сте оставили така, защото все пак става въпрос за тръжна процедура, която и Светлана Боянова коментира и има срокове за обжалване и т.н., а в случая Управляващия орган може да си изпълнява функцията на звено за управление в случай, че не върви гладко тръжната процедура.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за уточненията.

Има ли други предложения по така предложените текстове за националната мрежа?

Заповядайте, госпожо Попова!

ЯНКА ПОПОВА: Искам да се изкажа във връзка с това, което и госпожа Боянова каза и сподели като идея и само да напомня желанието на браншовите асоциации от всички сектори да участват точно и да имат пълноценно участие в обучителната и разяснителна кампания сред своите членове... (няма чуваемост за протокола, поради прекъсване на връзката).

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Госпожо Попова, прекъсна връзката и не ви чуваме.

ЯНКА ПОПОВА: Присъствието на браншовите асоциации и това, което ....

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Госпожо Попова, не се чувате отново.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Ако може да перифразирам това, което каза колежката, за по-силно и по-пълноценно и дейно участие на браншовите организации в тази мрежа и давам пример, че ние сме организация с над 2000 членове и аз много се съмнявам, че има повече от

една или две организации в страната, които да могат да бъдат толкова лесно и толкова близо до толкова хора.

В такъв смисъл казваме това нещо, защото оставаме с впечатление, че всичко се случва покрай нас и не искаме това да става и за новата мрежа, ако мога да се изразя така директно.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Ако мога да взема отношение бъдейки част от екипа на звеното за управление към настоящата мрежа?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Господин Караколев, членството в сегашната мрежа е отворено. То е било отворено и на демократичен принцип още като се е структурирала мрежата сигурно преди петнадесет години.

За мен инициативни в това да са част от дейностите на мрежата и да се включват трябва да са браншовите организации. Много добре знаете откъде съм, какъв ми е предходният опит и как се е случило така, че всъщност в момента се занимавам със звеното за управление на Национална селска мрежа. Просто трябва активност от страна на браншовите организации. Тя винаги е била отворена, като опция и в предходния програмен период, и в настоящия програмен период, и в бъдещия програмен период ще си стои отворена като опция, въпроса е доколко сме активни ние.

И тук само искам да ви кажа, че всичко каквото се случва откакто ние работим над две години вече като звено за управление, аз не съм виждала да сте много активни в дейностите, които реализира Национална селска мрежа, специално НОКА и покани, и обяви, и публични другите се включват, така че действително използвам случая към всички колеги. Това са не само браншовите организации, а всички заинтересовани, които са изрично посочени в ПРСР, кои са

заинтересованите страни с които работи Националната селска мрежа, да са активни и да се включват. Голяма част се включват.

Благодаря.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Госпожо Василева, ако може една дуплика. Вие госпожо Георгиева получавате предполагам възнаграждение за това, което правите и е нормално да го правите и да сте толкова активни.

Надявам се в новата мрежа ние по същия начин да получаваме част от това възнаграждение, за да могат и наши колеги да бъдат наистина толкова активни, защото лично аз няма как да очаквате от мен в смисъл да се нагърбвам с толкова много неща или който и да е от моите колеги, защото ние имаме освен всичко това и друга работа. На нас това не ни е основно и за това, ако например вие ни кажете: „Да, ето за вашите 2000 членове ние ще ви отделим бюджет, с който да можем да платим на един човек да прави само това“ ще бъде активен. Тоест трябва да напомня, че в НОКА ние имаме 30 служители на работа, но те имат абсолютно други задачи и за да станат например 35 или 40 някой трябва да плаща та тези хора, аз доколкото разбирам, вече има бюджет за това нещо.

Така, че се надявам когато се разписват новите правила за мрежата, тоест когато ни казвате да участваме да ни казвате и срещу какъв бюджет, за да можем ние да участваме по този начин.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, госпожо Милтенова!

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Тъй като имам също впечатление от работата на селската мрежа в предишния програмен период мога да ви кажа, че наистина би могло да се включат повече представители на

браншовите организации. Ние тогава работихме с партньори и привличахме експерти от браншовите организации, които бяха включени по съответните дейности и съответните направления.

Така, че участието на браншови организации и на експерти и специалисти от тях, би било изключително полезно и наистина ще даде възможност по-голяма информация да стигне и да се разшири мрежата и обема от дейности до по-голям брой членове на мрежата и да се разшири броят на членовете на мрежата.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря, както каза госпожа Георгиева браншовите организации не само, че не са изключени от мрежата, но и ви призоваваме да участвате и да поддържате добра комуникация с мрежата.

Мисля, че изместваме дискусията. По така разписаните текстове как ще функционира Националната мрежа никъде не виждам ограничение или някакъв проблем браншовите организации да са активни в тази мрежа.

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Мисля, че не ме разбрахте. Подкрепям предложението на Симеон Караколев и това, което беше направено, да се привличат експерти срещу заплащане, защото на практика тази експертиза би трябвало да струва пари, а не да се наемат теоретици в селската мрежа, които наистина не са наясно и не познават достатъчно добре и в дълбочина проблемите на всички сектори в земеделието.

Благодаря.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: А нямат и необходимия ценз.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Мисля, че по-скоро трябва да погледнем по-концептуално, а не възнаграждение или не възнаграждение или каквото и да е, по принцип трябва да възприемем един от двата подхода. Към момента звеното за управление трябва да изпълнява един работен план, който го е измислил и одобрил министерството, предполагам и браншовите организации не са включени в този план, когато се е писал.

Другият подход е, още когато се пусне поръчката да се каже: Ние искаме от изпълнителя да ни предложи план, който да включва еди какво. Одобрението на този план да се включи или при одобрение от браншовите организации да се включи, или да се изискват браншовите организации да се включени в измислянето на този план. Тоест въвлечането на браншовите организации да стане по един от двата начина. И когато вече ги въвлечеш в този работен план за съответните години тогава се гледат възнаграждения и т.н., а не обратното, ще работя ако ми се плати. Не трябва да видиш планът дали ти допринася за твоите цели като браншова организация и дали искаш да се включиш с него. Наистина това е част от процедурата. Както е написан в европейския просто го хванете, отворете и вижте, написано е, че се предлагат работни теми и по тази тема ни трябва ето такъв човек. С образование еди колко. Можем да запишем, че може да бъде от браншовите, може да го сложим, но може и да не го сложим. Въпрос на писане на поръчката е.

Трябва да включим браншовите организации законосъобразно, а не само защото звучи добре и това беше моето предложение и активността ще дойде от самосебе си, ако той е част от екипа. Но зависи как е написана поръчката.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Точно така госпожо Боянова, много благодаря за уточнението.

И в тази връзка отново насочвам дискусиата към текста, който ще бъде част от Стратегическия план, а това за което говорим е проект на техническо задание, как ще се избира и какви изисквания ще се сложат в тази поръчка. Това е тема за една дискусия и разговор на по-късен етап.

Предлагам да ограничим дискусията в така най-общо разписаните текстове за мрежата, а детайлите ще се уреждат допълнително. Не им е мястото тук в Стратегическия план.

Заповядайте, за други предложения или въпроси.

СЛАВИ ТРИФОНОВ: Може ли думата?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да, заповядайте!

СЛАВИ ТРИФОНОВ: Благодаря Ви, доктор Василева!

Аз съм работил много кратко с Национална селска мрежа, но имах възможността да разбера откъде и как тръгва Националната селска мрежа и ми се струва, че един Стратегически план за един програмен период не е изключено да бъде и без Национална селска мрежа.

За това предлагам първо да се прецени ефективността от това мероприятие Национална селска мрежа, тъй като още тогава когато бяхме на историята на Националните селски мрежи и откъде тръгва Националната селска мрежа тя е с много тясно значение, много често не е с национално значение тя тръгва от регионално значение и за това бих ви предложил първо, да се прецизира ефективността от една Национална селска мрежа, да я има ли и в какъв обем?

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря, за изказаното предложение, но по регламент се изисква да имаме такава Национална мрежа, така че не е въпрос на избор от страната членка.

СЛАВИ ТРИФОНОВ: Тогава да се прецизира нейният обем. И това, което каза Светлана Боянова това наистина е въпрос на задачата,

която ще се постави и съответно как ще бъде обявена поръчката. Върнете се назад, за да видите ефективността от Националните селски мрежи.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Други изказвания?

Заповядайте, господин Зоров!

ДИМИТЪР ЗОРОВ: Слушам интересно дискусиата и явно всичко се върти около участието и то платеното, за да можем да си намерим нашето място. Доколкото си спомням от 2007 година дотук една част от хората, които слушам и то малка част, сме работили досега и без пари нали? Трябва да намериш своето място и да защитиш интереса на бранша, който представляваш и не е задължително със заплащане.

И ние сме царе на отрицанието, как едва ли не, ние Национална селска мрежа нали всички си спомнят кога стартира в България преди няколко години. И насила хубост не става. Аз съм свидетел как каниха всички, участвахме, постоянно пишеха съгласни ли сме с плана и с направленията, обаче когато един човек или е възпрепятстван или няма интерес да участва насила не става.

Така, че дайте да не охулваме всичко от това няма никакво значение и от онова, а да го направим така, че да е работещо и да устройва все повече браншове и хората, които изпълняват и участват в Програмата за развитие на селските райони и директните плащания. Защото в противен случай на нас това няма да ни трябва и после ще кажем, вижте в другите страни какво има а при нас? Ние къде да го обсъждаме и къде да срещаме нашите мнения нали трябва да е там. Защото един прост пример, преди една седмица гледахме интервенционните компенсаторни мерки. Аз не чух никой, а и ние бяхме дали предложния и Симеон Караколев за наторяване на полетата едно отклонение с оборска животинска тор, но никой не каза ограничение на

нитратно уязвимите зони и когато фактически ограничаваш едни хора, които всеки ден се обаждат и днес и казват, защото вече контрола е преминал към Разплащателна агенция, а не е към Агенцията по безопасност на храните и той от 5 ноември до 5 февруари или до 10-ти или до 25-ти различните забрани за насажденията не може да тори нито с оборска, нито с азотни торове и това е едно ограничение, една забрана. Къде са методите за компенсация на тези забрани, защото те струват пари? Именно ето на такива места трябва да се обсъждат такива идеи, а не после да констатираме постфактум и хората да псуват и да казват: „Тези нищо не правят. Направили са едни и управляващите и тези, които с тях участват са направили едни неизпълними мерки“.

След като му забраняваш нещо трябва и да му плащаш, да го компенсираш, казва се компенсаторно. В нитратно уязвимите зони ти му забраняваш от този период, но той е най-ползотворния за торене, означава че трябва да го компенсираш за допълнителна загуба на доход, за допълнителни средства, за допълнителните тегоби, които му създаваш и т.н. Дайте да направим така, че Национална селска мрежа и Стратегическия план да бъде максимално сведен и приложим и хората да са запознати.

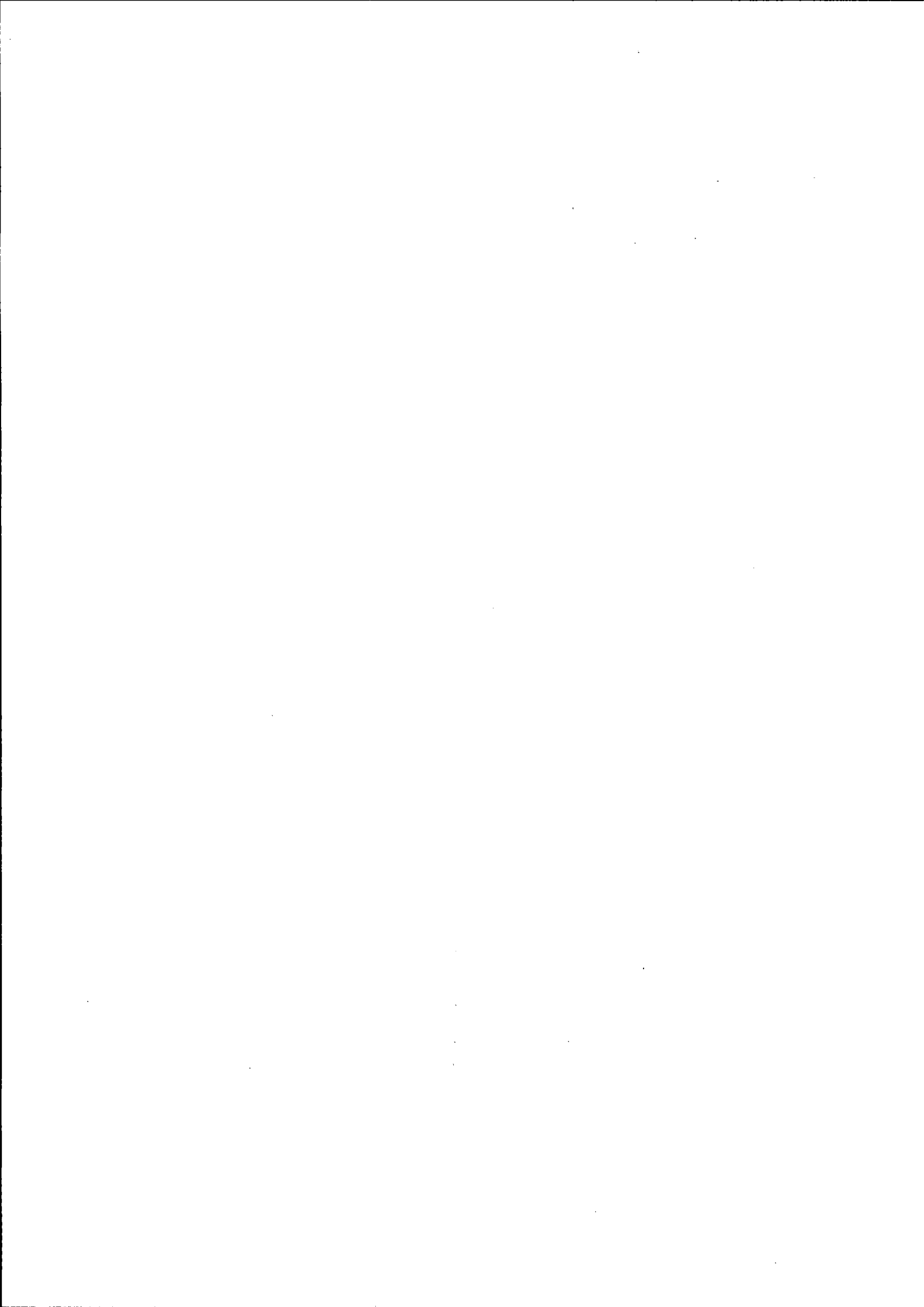
Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря, за изказването.

Други мнения?

МИРИАНА МИЛТЕНОВА: Искам да кажа, че госпожа Боянова е абсолютно права и съм напълно съгласна, че всичко това трябва да се заложи и да влезе в заданието и да бъде ясно дали ще се привлекат или не браншови организации това е един от въпросите.

По-важно е какви експерти наистина ще участват и какъв план и какви дейности ще трябва да се зложат в работата на селската мрежа?

Другото, на което искам да обърна внимание е, тъй като имам някакъв поглед, така че обикновено в България още в началото да задължително е, точно така по регламент задължително трябва да имаме Селска мрежа и понеже България винаги закъснява и винаги пропуска периодите и сроковете, винаги има една дупка, когато няма селска мрежа. Обявява се някаква тръжна процедура. Избира се някакъв екип за изпълнение и след това за следващия програмен период отново има дупка, когато уж Управляващият орган поеме управлението, но на практика нещата се прекъсват и няма приемственост.

Напълно съм съгласна с Таня Георгиева, че би трябвало сега да се обяви навреме процедурата, за да няма прекъсване за следващия програмен период и за изпълнителя на следващата селска мрежа.

В това отношение министерството трябва да подобри организацията, за да не се получават такива вакуумни периоди.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря, за предложението.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Може ли последен коментар от моя страна?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да, заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Според мен, ключовия въпрос, който може би аз съм провокирана от думите на господин Зоров, дали участваш с пари или без пари, когато някой в случая държавна администрация избира звено за управление доверието е между звеното за управление и министерството.

Когато обаче ние искаме да включим повече организации с или без заплащане тук предварително доверието трябва да се изгради между партньорите в консорциума, който ще кандидатства да бъде избран като звено. По този начин ще стане спойката и по този начин на практика ще

работи, защото например може сега някой да не иска да работи със сегашното звено, защото просто не го харесва и това е абсолютно нормално – защо? Защото си нямат доверие.

За това обикновено в Европейския съюз като си пускат поръчките винаги кандидатите са консорциуми, колкото по-различни, колкото по-интересни, колкото повече като регионален обхват, колкото повече като сектори включват, толкова доверието между участниците в консорциума е по-голямо и тогава възложителя се съобразява и той избира най-доброто предложение.

За това не можеш на сила да накараш някой да работи със звеното за управление, ако му нямаш доверие.

По-скоро подхода е обратен, а не дали му се плаща или не му се плаща. Плащането е въпрос последващ, както се разберат участниците в консорциума, а дали ще са много браншови – пет, шест и дали това ще е критерий за оценка от министерството, ето това нещо трябва да се запише в поръчката според мен.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Ако ми позволите нещо последно, действително много неща се казаха за качеството на поръчката и критериите, които ще се разписват в бъдеще.

Така, че наистина като дойде този момент тогава би следвало детайлно да се разглеждат. Но тук бих искала понеже не знам кой доколко е запознат, но поне колегите Мариана Милтенова е била ключов експерт и тя е била в предходното звено за управление на мрежата, има различни модели на членство в Националните селски мрежи. И тук искам да кажа, че Национална селска мрежа е Национална селска мрежа на министерството. Да, тя делегира нейното управление на звено за управление, но мрежата съществува, не изчезва и не се губи, тоест

мобилизираните заинтересовани страни си остават като структура, като мрежа към Министерството на земеделието.

Откакто всъщност е стартирала тази инициатива в България членството в Национална селска мрежа, както и аз коментирах и госпожа Василева ви каза е абсолютно широко отворено и ние го популяризираме и предходното звено го е популяризирано, като една възможност за платформа всеки да си даде обратната връзка по тази политика.

Има друг опит обаче в страните членки. Тези при, които има структурирани браншови организации, представителни, ясни е кои са и там държавата е предприела на национално ниво решение, в което в Националните селски мрежи участват само заинтересовани страни, които представляват голяма група, дали са неправителствени организации, агенции и т.н., други обединения, които представляват по-широк кръг заинтересовани страни.

Разисквайте върху това нещо, защото да широко отворена е вратата, например има друг коментар, кой се е включил и кой не се е включил.

В другия алтернативният избор на други страни членки там звеното за управление и мрежата работи с тези структурирани представителни организации и така се отразява тяхното мнение. И ако направите бегла проверка как функционира мрежата на „ЕПИ АГРИ“, която е свързана с иновациите и как функционира Европейската селска мрежа, как функционират другите звена за управление и мрежи в другите страни членки, да има едно експертно ядро. Нюанс е как е възложено то и дали е в рамките на министерството или не, но има едно експертно и едно ядро, което управлява цялата дейност на мрежата и оттам нататък всички партнират на партньорски начала се включват в работни групи и всеки дава от своя принос в работата на мрежата.

Бъдейки като част от екипа преди години на Асоциацията на земеделските производители в България също сме били част от Национална селска мрежа и сме участвали абсолютно безвъзмездно на добри начала, партньорски към екипа на звеното за управление на мрежата, защото така подпомагаме дейността в тази политика, която след 2023 година вече ще обхваща стълб 1.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Много благодаря за уточненията госпожо Георгиева.

Има ли други мнения и предложения? Няма.

Предлагам да преминем към кратко представяне и на Системата за знания и иновации в селското стопанство.

Господин Кръстев, заповядайте!

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Благодаря Ви.

В чл. 102 от регламента за Стратегическите планове е предвидено, че държавите членки следва да представят описания на организационната структура на АКИС или казано с други думи Системата за знания и иновации в селското стопанство, която следва да е създадена като обща организация и обмен на знания между лица, организации и институции, които използват и генерират знания за селското стопанство и взаимосвързаните области.

Системата следва да съдържа описание на това как консултантските услуги посочени в чл. 13, научно-изследователските дейности и мрежата по ОСП ще работят заедно и как се предвижда да се представят консултантски услуги и услуги за подпомагане на иновациите.

В тази връзка сме представили на Вашето внимание първоначална концепция за функциониране на Системата за знания и

иновации в селското стопанство, която да залегне в Стратегическия план за периода 2021-2027 година.

В системата са включени редица участници, за които са определени роли и отговорности в това число Министерството на земеделието, храните и горите и регионалните му структури. Национална служба за съвети в земеделието, Селскостопанска академия, професионални гимназии, висши училища в сферата на селското и горското стопанство, частни обучаващи организации, както и юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на селското стопанство и цифровите технологии.

Списъкът разбира се не е изчерпателен, но тук са посочени основните участници, които биха могли да допринесат за постигане на целите на системата.

Системата предвижда дейности, които да спомогнат за улесняване разработването и създаването на иновации и укрепване на връзките между научните изследвания и практиката. Подпомагането на трансфера на знания и подкрепа за прехода към цифровизация в селското стопанство и подкрепа и съдействие за успешното изпълнение на проекти по други програми на ЕС, които финансират начинания свързани с иновации.

Системата предвижда и създаване и поддържане на интерактивна онлайн информационна платформа със систематизирана база данни за налични иновации и научни разработки и други знания в областта на земеделието, горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, която да е лесно достъпна и от полза за всички заинтересовани страни.

В рамките на представената концепция е показано по какъв начин чрез инструментите на Стратегическия план в това число и

интервенциите насочени към обучение и придобиване на умения, консултантски услуги и надграждане на консултантския капацитет и подкрепата за сформирани и функциониране на оперативни групи, както и техническа помощ ще се повиши нивото на образованост, осведоменост на земеделските и горски стопани и ще се отключи потенциалът за иновации, каквато е и основната цел на системата.

Накратко това е.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Заповядайте!

СТЕФАН АСЕНОВ: В началото бих искал да уточним някои неща. Днес разглеждаме рамката на база, на която след като се обсъди и приеме, би трябвало да се разработи интервенцията. Докато ние разглеждахме интервенциите на Петата тематична работна група имахме срок до края на миналата година за предложения.

Бихте ли ни дали информация тези предложения разгледани ли са, актуализирана ли е тази рамка, която обсъждаме в момента, защото излизат много въпроси и малко действаме отзад напред и на база на отговора ви имам няколко коментара след това?

Благодаря Ви.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Да, наистина коментара ви е коректен. На Петото заседание на ТРГ бяха представени обучителната и консултантската мярка. Тогава беше даден срок до края на миналата календарна година да бъдат представени от страна на браншовите организации предложения за критерий на базата, на които юридическите лица с нестопанска цел в сферата на селското стопанство да станат допустими бенефициенти в рамките на интервенцията за предоставяне на консултантски услуги.

В рамките на този период постъпиха четири предложения, след проведената дискусия.

Въпросът с мярката все още не е затворен, за това не е и представен като интервенция, която е приключена и предстои да бъде включена в Стратегическия план.

Това е накратко.

СТЕФАН АСЕНОВ: Добре, имам няколко конкретни предложения, които сме вхождали в срок във връзка с интервенциите. Не съм сигурен, че изобщо са попаднали в рамката, която в момента обсъждаме и на база, на която трябва да бъдат разработени тези интервенции. Ние сме предложили в консултантските услуги повишаване на консултантския капацитет стъпвайки върху проекта за регламент относно Стратегическите планове и основно чл. 13, като допустими бенефициенти да бъдат юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност „Управление на земеделските стопанства“ като цяло и „Управлението на земята“ като актив.

Днес в това, което сте ни предложили са включени браншови организации, като по-долу са разработени браншови организации в селското стопанство и дигитализацията, само, че са изпуснати отново основните активи, които са: земя, гора и вода, за тях няма никакво изречение.

Като критерий за допустимост, включваме освен стъпвайки върху постановлението на Министерския съвет и то основно, ако не греша, в чл. 9а сме предложили юридически лица с нестопанска цел осъществяващи дейност в частна полза и кооперативните съюзи отговарящи на следните общи критерии. Съгласно учредителният си акт извършват дейности свързани с управлението на земеделски стопанства и на земеделска земя или гори.

Що се отнася до Интервенция професионално обучение и придобиване на умения там също сме предложили към бенефициентите предоставящи трансфер на знания чрез информационни семинари да бъдат включени и юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на управлението на земеделски земи, гори или в областта на управлението на земеделски стопанства като цяло, да не навлизам в по-големи детайли.

Как кореспондират тези предложения за промени в интервенциите спрямо рамката, която обсъждаме в момента?

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Благодаря ви за коментара. Вашите предложения ще бъдат взети предвид, но на днешната макар и двете теми да са неразривно свързани интервенциите предмет на коментари от ваша страна и Системата за знания и иновации в селското стопанство днес коментираме функционирането на системата.

СТЕФАН АСЕНОВ: Да, точно така.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Както и аз поясних в самото начало списъка с участниците не е изчерпателен така, че няма пречка посочените от Вас юридически лица да влязат като участници за да бъде разширен кръга на действие на системата, но пак опираме до темата свързана с финансирането.

СТЕФАН АСЕНОВ: Защото в точка 8 браншови организации, те по никакъв начин нямат знак на равенство в България между браншова организация и юридическо лице с нестопанска цел.

За съжаление нямаме Закон за браншовите организации и единствената удобна, която е на базата на закон това са земеделските кооперации. И тази точка, която е разработена по-долу в документа точка 8, там е доста съкратен кръга на възможните бенефициенти.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Наистина по отношение на формулировката на участниците има нужда от допълнително прецизиране, за да бъде разширен кръгът, но разглеждайте браншови организации в контекста на юридически лица с нестопанска цел в сферата на селското стопанство, водите, горите, хранителните технологии и т.н.

СТЕФАН АСЕНОВ: Ако приемем по този начин, че се включват и основните активи като земя, вода и гора, сме съгласни.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Госпожо Боянова, заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Просто вземам повод, че тази тема се започна да се коментира. Аз също съм я изпратила в становището като коментар. Ако ще пишем нещо за браншови организации и за юридически лица с нестопанска цел, трябва да започнем да го пишем юридически лица с нестопанска цел в това число браншови организации и да кажем какво имаме предвид под браншови, а не обратното.

Вие сте написали браншови и в скоби юридически лица, няма такова нещо, в правото няма такова нещо.

Така, че или пишем юридически лица с нестопанска цел работещи в земеделие, гори и както го напишем, в което ще се включи и това, за което господин Асенов говори и нищо, или слагаме включително браншови организации, но трябва да дадем обяснение какво разбираме под браншови организации, за да ги оставим като част от системата.

И отделно от това да кажа, че браншови организации в дигитализация няма как да има. Браншова организация в дигитализация даже звучи смешно. Той е хоризонтален приоритет и не е по бранш.

Категорично считам, че това трябва да се заличи, така че този въпрос трябва да се уточни със сигурност и другото, което по самата организация на системата съм дала като бележки в частта на

Селскостопанска академия смятам, че трябва да се направи преработка, тъй като те са предимно научно-изследователски, тоест те правят наука, демонстрации и така нататък и после участват в информационни събития и не само на Националната служба за съвети в земеделието, моля ви, така изреченията просто не стоят сериозно, те трябва да участват и в събития на земеделските стопани предимно и т.н., но това е друга тема.

По същия начин за висшите училища съм предложила при тях действително да се помисли, защото основната дейност е образователната дейност. Те учат студентите и с оглед на това да ги подготвят за да могат да развият успешен земеделски бизнес или да продължат в науката или да влязат в държавната администрация и по този начин става трансфера на знания в една от тези плоскости. Тук предложих между другото да се преподава и предприемачество и цифрови технологии в тези университети, защото го виждам, миналата година бяхме в ...фууд хъб и виждам една много голяма липса на предприемачество в нашите студенти, подготовката е да правят дори собствени старт ап и т.н., което всъщност е свързано с иновациите, което е част от работата на системата.

За професионалните гимназии не мисля, че е сериозно едно изречение от този вид, много е общо.

Ако имаме желание ние още учениците да подхванем и действително да ги насочим да бъдат иноватори, ако прецените вие, някакви по-сериозни неща. Например, когато ние направихме първият агро хакатон в България един от екипите беше от шуменската гимназия техническа и там децата направиха разработки, които да могат после да послужат първи кодирания и т.н., за разработки в областта на земеделието. Тоест за иновациите професионалните гимназии са много важни, защото там е младият човек, който е необременен. Там е детето, от

което ние трябва да извадим най-доброто, което да работи в нашия земеделски сектор.

За частните организации, които да предоставят обучение тук връщам пак към дискусията ни по мярката за обучение и професионална квалификация, тоест трябва наистина да се върнем и да разпишем може би по-добре текста.

На последно място, предлагам да не е координационното звено, ако изобщо искаме да има такова координационно звено на семинар на ЕПИ АГРИ миналата година единият от въпросите беше – имате ли идея за координационно звено на системата?

Може би на някой отговора ще бъде „не“, а на други „да“, ние трябва да кажем ние искаме ли да има и да го напишем в този документ.

Предлагам това координационно звено да не е в министерството само или ако е в министерството задължително да включва в работата си освен другите министерства, както повечето страни членки искат това да бъде публичен орган, Министерството на образованието и науката трябва да се включи тук и те са част от участниците в системата да не ги забравя, Министерството на образованието и науката, Министерството на околната среда и водите и Министерството на икономиката минимум. Минимум те трябва да работят защото в момента бих казала, че Министерството на земеделието, храните и горите и Министерството на образованието и науката много по иновациите не работят. По някои от мерките работят на ПРСР, но дотам, а трябва да е един комплексен модел. Предполагам, че тук синдикатите ще ме подкрепят сериозно.

Също предлагам да се направи, както имаше едно предложение мисля, че в Шведския пример, не съм много убедена. Тук например се предлага да има някакъв АКИС стиринг комитинг, който да включва университети, неправителствени организации, научно изследователски

институти и т.н., които да се организират в нещо като работни групи с министерски представители и по този начин да тече информацията по-добре.

Има също още една идея, която е предложена, да има АКИС съвет за тематично коопериране между заинтересованите страни. Шведската програма например в Швеция се предлага да бъде отново някакъв екип от сега действащата да кажем шведска селска мрежа, Шведския университет по земеделски науки и т.н., тоест бих искала и предлагам да не е само министерството координационното звено, а да бъде в един по-широк състав.

Благодаря Ви.

АНТОН АСПАРУХОВ: Ще се включа с кратък коментар по темата за изписването на браншовите организации, но преди това бих искал просто да обърна внимание, че сме се постарали да отделим подобаващо място като цяло на браншовите организации с описание на техния принос и възможности за включване в АКИС, тъй като през последните години те са се наложили като естествен разпространител на знания и иновации към техните членове под различни форми, под които правят семинари, събития и т.н.

Така, че те са намерили подобаващо място в цялостната система.

По отношение на самото изписване може би госпожа Боянова е права нашият стремеж е бил да е по-опростено и разбираемо, но ако това е прецизният изказ разбира се ще го сменим.

По отношение на другите министерства и ведомства също е редно може би да ги включим, така че няма проблем да съобразим коментара.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Бих искал да допълня тук, искам да благодаря на госпожа Боянова за конструктивните предложения. Всички

текстове, които тя е предложила ще бъдат взети предвид при разработката на текста, който ще бъде включен.

Ще прецизираме наистина текстовете и всички предложения, които тя е дала наистина са коректни и адекватни.

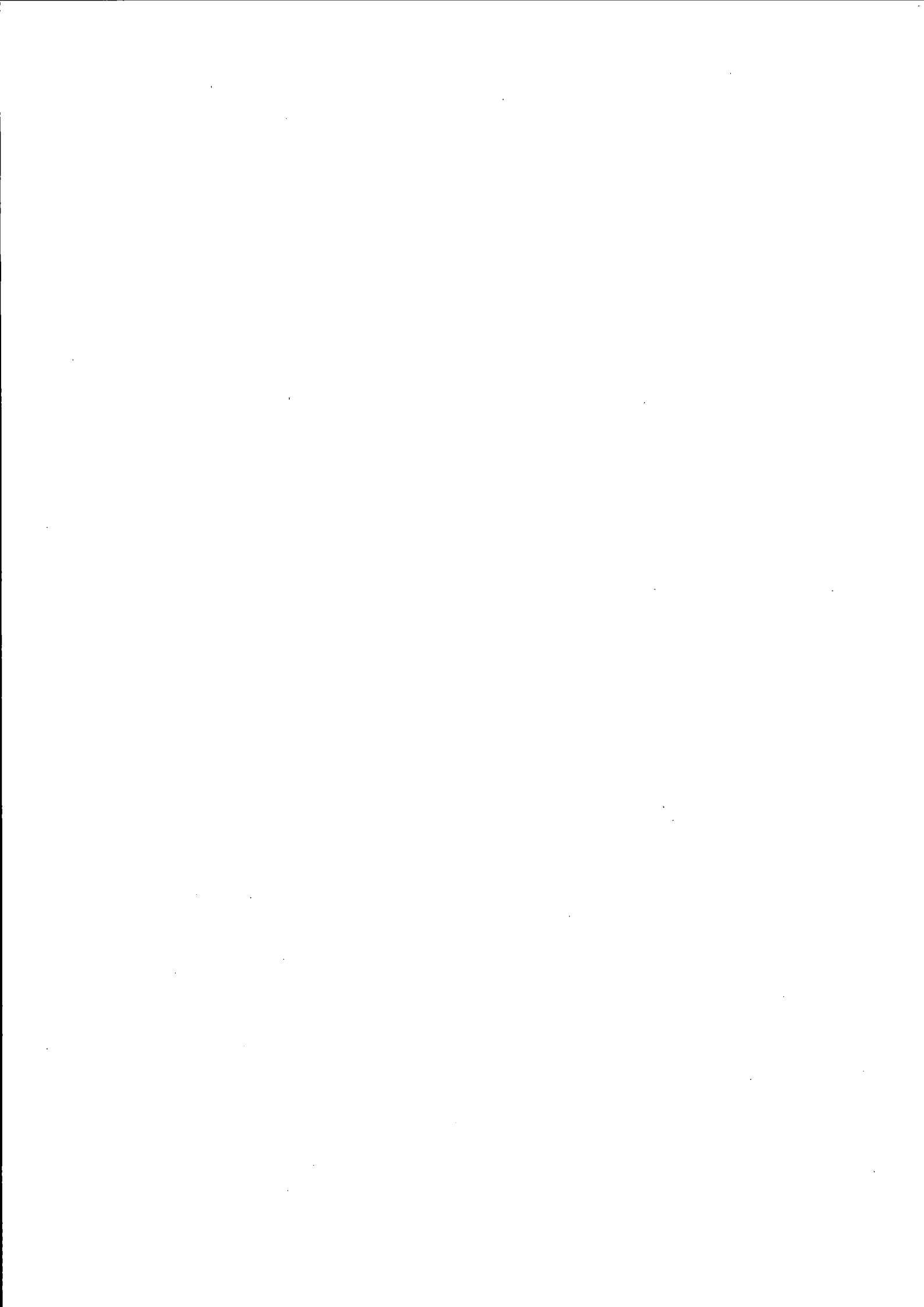
Искам да кажа с няколко думи, че нашият стремеж е бил да обхванем възможно най-широк кръг от потенциални заинтересовани страни в това число цялата членска маса, която е към юридическите лица с нестопанска цел т.нар. браншови организации, да обхванем неформалните фермерски кръгове, които поддържа Националната служба за съвети в земеделието, както и земеделските стопани, които посещават областните и общински служби на Министерството на земеделието и не само, така че благодаря ви за отправените коментари.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Напълно подкрепям това, което каза госпожа Боянова, но бих искал малко в по-прост и достъпен вид да го изкажа.

Преди три години нашата асоциация, тя явно е иновативна и в иновациите бяхме направили семинар на тема иновации и бяхме поканили всички научни институти, които се занимават в областта на ягодоплодните да представят техните разработки за последните десет години и за наше голямо учудване дойдоха само представители на Института по иновации на госпожа Боянова и един представител на Българската академия на науките, само с една единствена разработка.

Това означава, че за последните десет години в цяла България от всички научни институти не дойде някой да каже или да се похвали нещо с иновации. Иначе всички работят, всички усвояват държавния ресурс за работа, за да правят наука, а в крайна сметка се оказва, че резултати няма.

По тази причина смятам, че наистина и средните училища и висшите училища, които не са специализирани в научни разработки могат да се в полза, ако ние имаме една платформа, на която ние да си качваме говоря бранша, да си качваме проблемите и желанията за иновации, а тези млади хора с техния необременен и разчупен ум, както каза госпожа Боянова да видят своето място в идейното развитие на тези проблеми или наши желания.

И имайки такава платформа наистина да стане обмен на знания, както и разрешаване на проблеми, защото смятаме, че има един изключително голям научен потенциал и той се използва много както в Германия, така и в Америка, студентите да правят дипломни работи или научни разработки в рамките на тяхната компетентност, които после да бъдат доразвивани в разработването на своите дипломни работи или на идеи, които са поставени от бранша и са сложени на тази платформа, а не те да се чудят каква тема за дипломна работа да си изберат или да са си изсмучат от пръстите, а виждайки какво е необходимо на една група хора те да предявят своите ползности и точно поради тази причина приветстваме да бъде направена една такава платформа отново говорим за едно координирано място, в което да има среща между науката, между висшите учебни заведения, между браншовете и в същото време да се наложи една практика, ако трябва тук отново до някъде опираме или до финансови средства или до организация и всяка браншова организация поне веднъж или два пъти в годината да прави такива семинари за популяризиране на научни постижения и иновации в нейния бранш.

Нашата Асоциация на малинопроизводителите това го прави ежегодно поне по два пъти.

Благодаря Ви.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Господин Петков, сетих се за вашия семинар, аз имах удоволствието да присъствам.

По отношение на коментара ви за средните училища те са допустим бенефициент по обучителната мярка.

Искам да припомня, че освен за трансфер на иновации системата трябва да спомогне и за трансфера на знания. Така, че те са логичен доставчик на образованост в земеделските стопани.

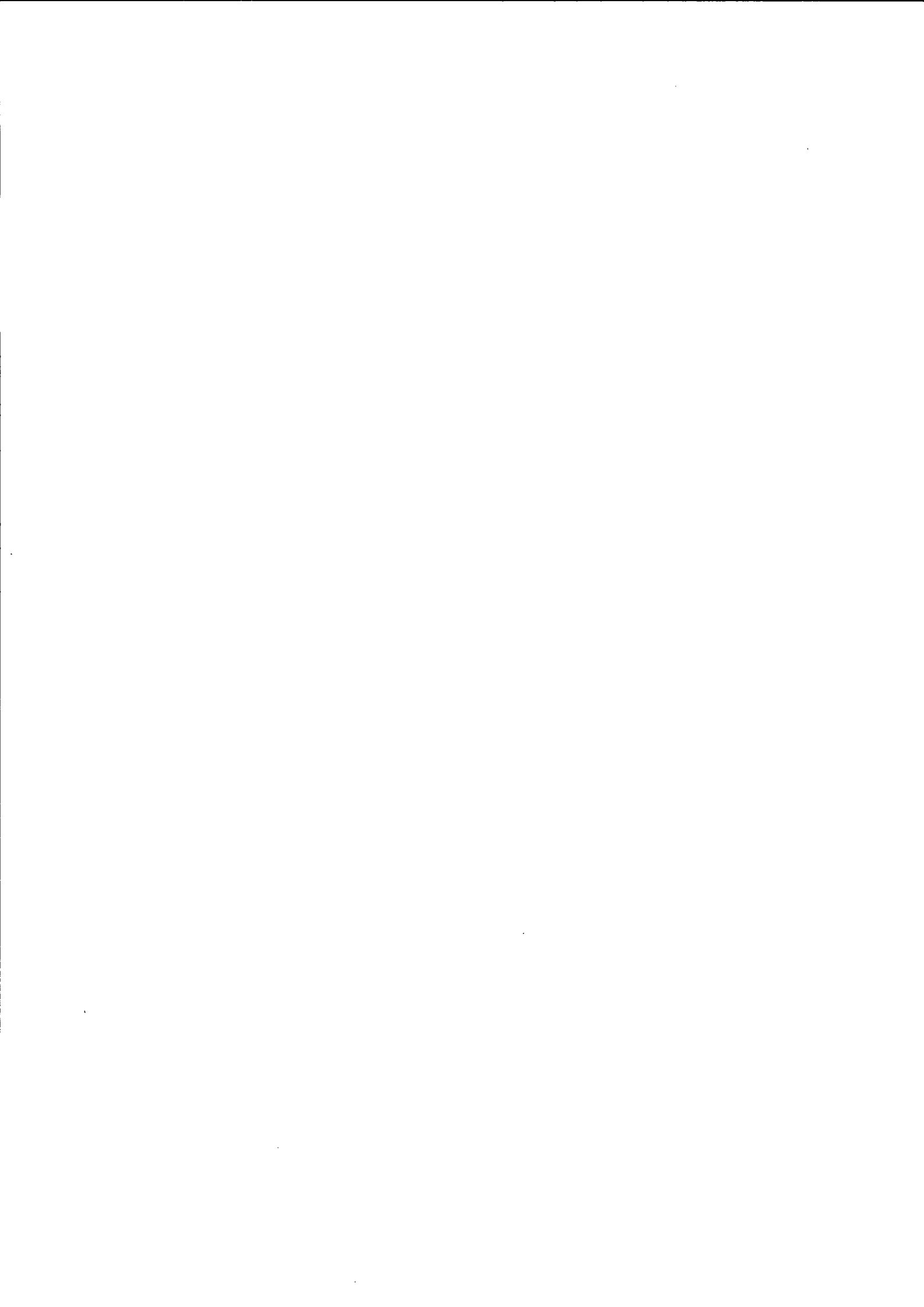
БОЖИДАР ПЕТКОВ: И в същото време ние да декларираме, че ние нашите членове сме отворени тези млади хора да идват и да си правят експерименти в едни реални производствени условия, а не да се чудят къде и да отиват на някое пътно поле в институт, които в последните години също бяха доста изоставени или занемарени.

АНДРЕЙ ЩЕРЕВ: Тъй като говорихме за обучението на младите хора, което е много важен въпрос, защото бъдещето ще бъде на малките и средни фирми и младите хора могат да бъдат привлечени именно и с дигитални, тоест цифровите им умения. Знаете, че има Национална агенция за професионално образование и обучение и там представихме един модел, тоест едно предложение да се допълни, мисля, че кода беше 8 и 9, за цифрови умения на младите хора. Още в ранна възраст да се запознаят с моделите, с алгоритмите и със средствата, с които може да се постигне определена цел.

Защото в основата особено на съвременното развитие на цифровите технологии, особено след COVID-19 цифровизацията се разви както никога досега, вие го знаете, това нещо е много важно, защото това е един магнетизъм към младите хора да се занимават и със земеделие.

Говорим през цялото време за подходи и за различните дейности, но най-важното нещо е икономическия модел. Бих искал това нещо да го чувам по-често когато и за каквото и да се говори в основата

стои икономиката, защото в днешно време писането на кодове, говоря за цифровия език и умения е лесно, а не е както някога когато аз съм започнал работа на перфокарти. Днес е много лесно да се пишат кодове. Отдолу трябва да стои алгоритъм на икономическия модел и изгода.

Много важно нещо е в цялата политика, която Министерството на земеделието, храните и горите трябва да води във всички направления.

И другото което, много важно нещо, говорим тук за съвместимост на отделните модули. Това всъщност е протоколът на обмен на данни и тук няма единно решение все още нито в Европейския съюз и всичко това трябва може би да се тръгне в посоката Интернет на нещата, Интернет ъф тинкс, казвам го защото това е бъдещето и това ще бъде новата стъпка и е хубаво в тази насока да се мисли като подход, като умения, като знания и като експертиза на хората.

Казвам го като човек, който се занимава от 1968 година с програмиране още от ученик, това ми е професията основата, след това икономика и земеделие и е трудно да намерите човек, който едновременно да може да даде алгоритъм за напредък във всяка една област в земеделието.

Що се отнася обаче до иновациите е хубаво действително да се създаде една добра система и в тази система да може всяко едно иновативно предложение и решение да бъде стимулирано. Ще ви дам само един пример и съжалявам, че ще го кажа тук отново, ние получихме номинация още 2017 година в Бостън, световна номинация, следващата година същата номинация получиха „Пфайзер“, и е в областта на Пътна карта в интернет решения и след това био нет, което е био скенер, поканиха ни от Майкрософт и т.н., в България го представихме, но никой не ни покани и никой не дойде да попита, добре вие нещо сте създали,

дайте да видим това как да го прилагаме и как да тръгнем и да го предложим в разработката на Общата селскостопанска политика.

Някои от нещата, които ние в момента правим, например от Фермата до трапезата, ние в момента разработваме с няколко фирми и от трапезата обратно до водата и почвата какво се случва.

Много са нещата и ми се иска в следващите заседания включително, когато говорят, че икономическият модел трябва да стои в основата да влезе и експортната политика, защото ако ние искаме да бъдем успешни в експорта на нашите земеделски производства ние трябва да мислим и в тази насока и също в цифровизацията тук е много важна и тя ще бъде също част от този път и тази пътна карта.

Благодаря Ви.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Благодаря ви, господин Щерев.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Други коментари, или предложния.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Ако може да се включа?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да, заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Ще взема повод от думите на господин Щерев, но и също от думите на господин Кръстев, ако приемем, че наистина сте приели моите предложения като конструктивни това означава, ли че сте приели част от системата да бъдат цифровите хъбове, защото без тях повярвайте няма как да се случи цифровизация. Те са ключови в следващия програмен период на каквито нива помислите на европейско на регионално и на национално. Те са източника на трансфера на знания и иновации по отношение на цифровизацията.

Така, че те не са браншови организации, не са просто едни юридически лица с нестопанска цел, които работят без печалба, а те са цифрови иновационни хъбове.

Има определен състав, конструкция, има видния модел, има услуги, които те трябва да прилагат задължително, за да бъдат признати като хъбове и те два такива хъбове. Има каталог на хъбовете, който е на ниво Европейски съюз.

Така, че според мен задължително трябва да се включат и ако трябва допълнително ще ви убеждавам, защото не гоня тук личен интерес, че съм сетила по-рано, че това нещо ще бъде в бъдеще много важно и съм го създала, а наистина нуждата на хъбовете ще бъде първа, как да кажа, видима за земеделските стопани и ние ако не успеем земеделските стопани да убедим във важността на съществуването на тези хъбове, ако ще да ни сложите в хиляда системи, а ние сами ще си отпаднем сами като хъбове. Затова моля ви, включете ги като част от системата и по-същия начин, когато говорим тук за информационната платформа, тя е много базова. Аз разбирам, тук едва ли ще можем да разпишем, но ако може да ни кажете как си представяте това нещо да се случи. Нали правим една платформа с едни си колко модули, бихте ли ми казали горе-долу каква ви е визията, кога, как, как ще събирате информацията, хората ли ще си попълват, горе-долу как си го представяте да бъде. Също се надявам, щом приемате бележките, по отношение на семинарите и събитията, които чрез „Техническа помощ“ ще бъде подкрепа на организирането на срещи, на семинари, на служба за съвети, с университети, научни институти и т.н. и ще каните физически сигурно лица експерти, нямам представа, от там, от тези или други, тоест вие от „Техническа помощ“ ще подкрепяте само когато те са НССЗ с други, така ли да разбирам или? Благодаря.

МИЛЕН КРЪСТЕВ: По отношение на предложената онлайн платформа може би е релевантно да се придържаме към модела на ЕПИ АГРИ. Ще се опитаме да следваме колкото се може техния според мен

работещ модел. Но ако вие имате предложения, естествено можем да ги съобразим разбира се.

По отношение на използването на „Техническа помощ“ съгласно изискванията на регламента „Техническа помощ“ може да бъде използвана за администриране и внедряване на подкрепата, тоест на интервенциите в случая по Стратегическия план, така че всеки един семинар, събитие или т.н., който може да докаже полезността на тази подкрепа, администрирането и изпълнението на интервенциите би бил допустим.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Тоест така формулирано не е всичко, в смисъл такъв, аз дори не виждам защо трябва да пишем тук в „Техническа помощ“, но ...?

МИЛЕН КРЪСТЕВ: По отношение на коментара за хъбовете, може би след днешната среща ще се наложи да проведем допълнителни разговори във връзка с демаркациите и допълняемостта с програма „Иновации и конкурентоспособност“, след което бихме имали яснота как бихме могли ние да се включим евентуално и къде били пречките, за да се случи това нещо.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Други предложения?

СВЕТЛА ВАСИЛЕВА: Госпожо Василева, само един коментар.

Първо, искам да благодаря за подкрепата, която ми беше оказал господин Петков в предходното заседание, тъй като не чух някой друг да подкрепи за спазването на трудовите и социалните стандарти в абсолютно всички интервенции. Но сега ми стана изключително болно от това, което той сподели, но няма участник от Селскостопанска академия, който да го чуе това. Как може на този семинар от 25 института да няма никакъв участник? Няма интерес, няма какво да предложат. Няма какво

повече да кажа. На мен ми става болно, защото аз работя с тях повече от 20 години и настоявам, настоявам всяка година за по-голям и по-голям трансфер за тази научно-приложна развойна дейност.

И тук отново виждам, че те не участват в обсъждането на тези работни групи, те са участник в тази система, система за знания и иновации. Без научен капацитет накъде ще вървим? Аз приветствам участието на всички тези браншови организации, които са заинтересовани и те търсят възможности, връзки. Къде е аграрната наука? И ще приключа, защото ми е изключително болно, но настоявам да бъдат включени и като участници и като бенефициенти, защото този състав, който е около 500 човека научен капацитет сигурно има голям процент от хора, които могат да ви бъдат полезни, но може би управляващите им органи не им разрешават или нямат възможност.

Къде чуваме за техните разработки по различните проекти, по които те участват по „Хоризонт 2020“?

Къде популяризират всичко това, ако не със земеделските стопани?

Благодаря ви.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Представители на Селскостопанска академия са редовни членове на Тематичната работна група, но доколкото виждам, в момента не са включени в заседанието.

СВЕТЛА ВАСИЛЕВА: Не само в момента. Аз следя във всяко заседание.

Освен госпожа Ачкаканова, която представлява една друга асоциация, не виждам нито участие от Аграрен университет, нито госпожата научен секретар госпожа Елена Тодоровска. Ако те нямат възможност да включат от 500 човека, сигурно има хора, които могат да бъдат включени в тези заседания. Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: До преди малко имахме двама участници от Аграрния университет, в момента не ги виждам обаче.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Наистина госпожа Василева е до болка права. Когато говорим за мерки и пари и бенефициенти, ние много знаем, че науката беше включена благодарение на вас от министерството като бенефициент задължителен член на оперативна група по мярка 16.1. Ами ако не ги бяхте включили задължително като бенефициенти, дали можеше да разчитаме на тази активност, която се показва в момента.

Може ли когато говорим за иновации да няма никой от Селскостопанска академия или ако има да не взима участие? Точно поради това съм дала и конкретен коментар в своето становище, защото там има едно изречение като формата на извод, опитът до момента, придобит чрез прилагането на ПРСР за двата програмни периода и от ЕПИ АГРИ показва, че успехът зависи най-много от активното сътрудничество между научните организации, ССА и земеделски университети и т.н.

Този извод е абсолютно необоснован. Активно участие когато не си задължен на сила да участваш или пък те задължават да си част от оперативна група, за да ти е допустим проекта, и ти си активен. И при положение, че се казва – не ходят на семинари, не участват в тематични работни групи, каква активност? То не е активност това.

Така че, вие имате инструментите и лоста със Селскостопанска академия, аз също бих искала да работя ...(поради ясна чуваемост на протокола, поради прекъсване на връзката) повярвайте ми на практика.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Други предложения или изказвания?

СЛАВИ ТРИФОНОВ: Аз днес слушах, имах възможността да слушам добре мерките, които се дискутират и по-общо искам да взема

думата, че това са мерки, които решават бих казал по-малко значими проблеми в нашето земеделие и искам да изтъкна факта, че нашето земеделие има поне десет по-големи проблема от тези, които дискутираме днес. Когато се разписват тези мерки в Стратегическия план според мен трябва да им се даде такъв обем и такова значение, че те да станат приложими, а не както много добре сме видели в предни програмни периоди, мярката за иновации не беше приложена. Мисля, че една от причините за това е, че не е разписана както трябва, за да може да стане приложима.

От тази гледна точка е важно значението, което ще придадем в Стратегическия план.

Тук няколко колеги и аз включително потърсиха място на браншовите организации в приложението на тези мерки и мисля, че това е напълно логично и те имат място браншовите организации.

Друг е въпросът наистина, някой постави въпроса какво значат браншови организации, нямаме и точна формулировка за това, Тачо Пашов го постави този въпрос.

От тази гледна точка струва ми се, че в тези мерки трябва след 20 или 25 години поставен въпроса съвсем така и аз ребром, да бъде предложен закон за браншовите организации в земеделието, такъв, какъвто да може да мине през парламента, задача да може да бъде така формулирана, че този закон да мине пред парламента. Въпреки че ще кажете, ние не сме парламент, но това, което е направено досега не струва нищо, след като не е минало. И в България, уверявам ви, е най-голямата каша с браншовите организации.

Тук всеки може да каже каквото си мисли, но в крайна сметка това, което се записва като правила, като условия, всеки пък който ги пише, може да си избере каквото му хареса и по този начин се обезсмисля

съществуването и значението на браншовите организации. Потребността от закон е крещяща. Никъде няма сто браншови организации в един отрасъл, в нито една държава го няма. И да може да се слуша мнението на този, който е удобен. Само отидете и погледнете в съседна Румъния каква структура на браншовите организации, въпреки че сме в Европейския съюз с тях в един договор. Години са преди нас. Една биоасоциация и точка. Каквото каже биоасоциацията, това е. Плодове и зеленчуци една асоциация с пет сдружения вътре. Това е, каквото кажат те, с това се съобразява съответно управляващите.

Мисля, че в техническата помощ ли, къде, но трябва да бъде разработен в този програмен период такъв закон, който да има задачата и да бъде прокаран през Парламента.

Благодаря за вниманието.

АНДРЕЙ ЩЕРЕВ: Може ли да взема отношение за това, което каза господин Трифонов?

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Изказването на господин Трифонов беше извън компетенциите на настоящото ТРГ, така че моля да насочим дискусията.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Искам думата по предходния въпрос.

АНДРЕЙ ЩЕРЕВ: Един момент само, да довърша.

Един поставен въпрос, нали, говорим за цифровизация от Фермата до трапезата, в Зелената сделка и т.н., административно новият път в цифровизацията и в земеделието, но то се отнася до проследяване на цялото движение до трапезата, това ще влизат и храните.

В този смисъл хранителната промишленост е в Министерство на икономиката, нали така? Но земеделието, горите и т.н. са в Министерството на земеделието, храните и горите.

Редно е производството на храни да минат отново в Министерството на земеделието, храните и горите, за да има единна политика. Казвам ви в концепцията и в смисъла на от фермата до трапезата.

Мисля, че това е редно да се случи и в тази връзка ако трябва да се вземат необходимите, ако е необходимо на министерско ниво да се вземе такова решение. Това е логиката по развитието. Но що се отнася само до новия ... в цифровите технологии, нали.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Само да направя уточнение, че преработвателния сектор е включен в Стратегическия план.

Господин Петков, заповядайте!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Аз съм съгласен с Вас, че изказването на господин Слави Трифонов не съответства на темата на днешното ТРГ, но тази тема с асоциациите е винаги сателитна на всички теми.

Аз искам да се върна предходната тема за иновациите и по мярка 16.1 и ролята както на Селскостопанска академия, така и на другите научни институти.

Нашето предложение тогава беше и господин Слави Трифонов го подкрепи и даде предложения браншовите организации да участват в разглеждането на тези иновации по мярка 16.1 като арбитри или като първоначално отсяване на проектите.

Тук е нашето възмущение, че Селскостопанска академия и другите науки не само че не участват в създаването на иновации, но и в същото време не участват в подбора на иновации, които биха били важни за икономиката, селското стопанство, защото ние тук специално бяхме възмутени от една иновация, която така се представи добре за лиофелизация на пъдпъдъчи яйца или още нещо, като иновативната

технология или офелизация, която е от преди 40 години, а дали с тази технология ще лиофелизираме пълпъдъчи яйца, боб или езичета от колибри, това не е иновация. Георги Иванов преди четири години, смятам, че и в ... (няма ясна чуваемост за протокола, поради накъсване на връзката) .... институт има такава инсталация за леофелизация, бяха направили от ловешките ягоди да си занесат в Космоса и тогава беше иновация. Но сега след 40 години да се вземат 800 хиляди лева и да се каже, че това е и новация да се леофелизират пълпъдъчи яйца, смятам, че тук или науката спи и позволява такива иновации да излязат, и аз смятам, че тук ще стане един голям смях, че и Западните наблюдатели като видят какви иновации сме извадили от преди 40 години, просто ще дойде не знам, обидно, срамно да се хвалим с иновации от преди 40 години, просто ще покажем къде е България. Разбирате ли?

Ние смятахме, че тази програма ще бъде направена така, че да популяризираме ние добри иновации и тогава от Българска асоциация на малинопроизводителите дадохме редица предложения как да бъде отсят този процес, защото смятаме, че там също има много голямо изкривяване в този процес. И тук пак ми беше възмущението по повод науката, че не стига че те не дават иновативни предложения, но и не контролират усвояването на средства за иновации като това е един от примерите. Мога да ви покажа и други. И тук е ролята на асоциациите, както казахме, че господин Слави Трифонов вметна нещо, което не е тема, но смятаме, че тази тема с ролята на регистрираните браншови организации е навсякъде, тя е сателитно придружаваща абсолютно всички теми на селското стопанство.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Не мога да се съглася с Вас или поне това, което разбирам от вашето изложение, че Вие предлагате браншовите организации да са част от оценителната комисия.

Обръщам внимание, че всеки член на оценителната комисия подписва декларации за липса на конфликт на интереси, а вие ще сте в конфликт на интереси, тъй като е възможно ваши членове да са част от оперативните групи.

Отново призовавам да върнем дискусията към предложениния текст на системата за знание и иновации, селско стопанство и да не разводняваме със странични теми.

Госпожо Милтенова, заповядайте!

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Само една реплика към Божидар Петков.

Искам да му кажа, че браншовите организации може да ни включат, обаче ние имаме вече един горчив опит от втория програмен период, в който бяхме включени да даваме мнения и становища, така беше наречена Комисия по прозрачност. Там обаче експертите отново си правеха оценките, Държавен фонд „Земеделие“ си избираше и ние бяхме само един фигуранти и само да потвърдим един или друг проект, когато реагираш и не си съгласен няма никакво значение, Божидаре, така че няма никакъв смисъл да ни включват където и да било.

Тук трябваше да се включат в оценката на иновативните предложения и проекти експерти и специалисти и това трябваше да се използва опита, който Министерство на икономиката имаше още преди 15 години, когато имаше един Иновационен фонд, когато Министерството на земеделието и Държавен фонд „Земеделие“ казаха – ние не можем да пуснем мярката за иновации,

защото нямаме експертиза, нямаме специалисти, нямаме експерти. Имаме достатъчно професори, експерти и специалисти, които биха могли да се включат в тези комисии.

За съжаление обаче няма желание и тогава госпожа Боянова беше тогава в ръководството на предишния програмен период, мярката не тръгна за иновации и понеже сега се опитваме накрая на програмния период да пробутаме тази мярка, ей-така отново да я претупаме, затова сме на това положение и ще одобряваме лиофелизации и други уж иновации, които са създадени преди много години, само и само да се източат едни пари и да заминат в направлението, което е удобно за някои хора. Защото от 56 мерки до 2020 година бяха стартирали 25, и както винаги в последния момент на юруш пускаме мерките, пускаме наредбите, за да може да се определят и облагодетелстват определени групи хора. Така че повече няма какво да коментираме по този въпрос за иновациите. Аз смятам, до тук е достатъчно.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Вижте списъка на хората, които ги одобряват.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Ако обичате, ще ви прекъсна, измествате дискусията, коментирате.

Не съм съгласна, че приемите са претупани, напротив два приема сме реализирали.

Господин Кръстев ще добави какви специалисти сме включили в оценителните комисии и с това предлагам да приключим темата.

Господин Кръстев, заповядайте!

МИЛЕН КРЪСТЕВ: Оценителните комисии, които разглеждат проектните предложения по подмярка 16.1 се сформират по реда на ЗУСЕСИФ. В програмата е включен текст, който определя, че половината

от членовете, които разглеждат проектното предложение, трябва да са с необходимата експертиза, външни експерт оценители.

В тази връзка ние сме привлекли специалисти от ИАСАС, СОРХВ, БАБХ, специалисти в растениевъдство и животновъдство, които да могат да извършат преоценка на проектите.

Тук бих искал да обърна внимание, че оценката се извършва на два етапа – дистриктивно съответствие и техническа и финансова оценка. Тоест в нашия смисъл прилагане на критериите за подбор на проекти, като в първия прием са подадени 47 проекта, а са одобрени всъщност 26, така че не мога да се съглася, че оценката не е обективна и коректна. Не искам да подлагам под съмнение състава на оценителната комисия. Лично аз не съм член, не ме разбирайте погрешно, но мисля, че колегите си свършиха работата.

Тук стои въпросът какво от другата страна от страна на бенефициентите, ако ще говорим за качеството на иновациите и дали един проект е иновативен или не и доколко е иновативен по нашия смисъл, това е безкрайна тема, знаете.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте за други предложения по системата АКИС?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Аз също прегледах списъка на въпросните външни оценители, които могат да бъдат включвани в комисиите за оценка по ЗУСЕСИВ по постановлението, прави ми впечатление, че там в агро фууд сектора са повечето чужденци.

Между другото те са предложени от Министерство на образованието и науката. Не знам как са на .... българи, но все това, включени са.

По принцип те биха могли да бъдат безпристрастни оценители, за да се избегнат всички тези вътрешни, както каза Божидар Петков, може

би не толкова иновативни проекти, но пък от друга страна ако нещо не ни харесва, а в оценените иновативни проекти може би трябва да се обърнем отново когато се разписват критериите за подбор. Явно като сложим повече земеделски стопани, явно като сложим задължителен бенефициент като допустимо СПА, явно не се получава това, което искаме, ако е така.

Затога според мен по-скоро подкрепям министерството, че не толкова не е спазено нещо и видиш ли резултата не е добър иновативен проект, а по-скоро ... (няма ясна чуваемост за протокола и не може да се отрази) като процедури и имаме проблем в критериите за оценка на проектите и трябва това да помисли може би наново. А браншовите организации, които искат да се включат, когато има централен конкурс на Министерския съвет за включване на хора като външни оценители и там има два списъка с такива физически лица, да кандидатстват и да ги изберат, защото си има изисквания, изисквания за степен образователна, опит и т.н.

Така, че там се прави сериозна цедка според мен.

Повече от това, както за другите оперативни програми, така и за ПРСР, да заповядайте и да се включат браншовите организации. Това е.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Искам да вмъкна само една думичка закачка от вчерашния ни разговор, че ние в случая проявяваме съмнение.

Означава, че в едни случаи съмнението на един експерт от Фонд „Земеделие“ може да спре един проект, а сега съмненията на бранша са без значение.

Благодаря.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Други предложения?

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Позволете ми да направя един коментар. В подмярка 16.1 много ми се иска след като вече повече от две години се

говори два приема, общо ли се създаде това знание, че подмярка 16.1 не е за научна и развойна дейност, а е за иновации в практиката. И това, което Божидар казваш, че еди си кой изобретил нещо преди 40 години, супер, но то може да не е внедрено в някаква практика като иновация. И това го казвам в контекста на това, че много ми се иска нашите иновации на българските оперативни групи, които ще изпълнят проектите, ние да можем да ги популяризираме като добрия пример и резултата след толкова много усилия и особено на фона, ако зачетеш Божидаре пет или десет иновации в мрежата на ЕПИ АГРИ с какво се хвалят другите държави членки. Нека да не ги говорим какви били българите пак сме на опашката и какви смешни неща сме направили. Не, няма да са смешни нещата. Това, което и Светлана Боянова каза, в рамката, в която е приета и е подадена да се работи ,такива оперативни групи сме направили. И нека да не започваме да плюем, преди да сме ги видели.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Аз не плюя, аз казвам неща, които така са верни.

ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Мисля, че изчерпахме дискусиата по предложения дневен ред. Да ви благодаря за конструктивния диалог и предложенията и с това закривам Десетото заседание на Тематичната работна група

(Заседанието на Тематичната работна група завърши в 12.30 часа)

Протоколчик: